

Viajara!!

PUBLICACIÓ PER A LA GENT
CULTURALMENT ACTIVA

EN TRES MESOS - CICLES DE MAGNITUD - DESENEJES JORNADES
DEL CIEMEN - LARZAC, UN PAÍS QUE VOL VIURE - AAM TERRA
NUOVA - UNA BRIGADISTA A NICARAGUA - IMPRESSIONS SOBRE
LONGO MAI - FER PAÍS, T'É SENTIT AVUI? - COORDINADORA
D'ENTITATS CULTURALS I JUVENILS DEL BERGUEDA - GRANJA-
ESCOLA DE JUNEDA - CONVERSA AMB JOAN FRANCESC MIRA

promotora de cultura popular

SUMARI

EDITORIAL

3 EN TRES MESOS!

4 CARTELLERA / LA BANYA DE BOU

I...

5 VIA FORA! Fèlix Cucurull

ALTRAMENT

6 CICLES DE MAGNITUD. Leopold Kohr

REUS, PARÍS I LONDRES

8 COMUNICAT FINAL DE LES DESENES JORNADES INTERNA-
CIONALS DEL C.I.E.M.E.N.

9 A.A.M. TERRA NUOVA

10 LARZAC, UN PAÍS QUE VOL VIURE. Quartet d'Alexandria

12 UNA BRIGADISTA A NICARAGUA. Montserrat Castellvi

14 IMPRESSIONS SOBRE LONGO MAÏ. Oriol Albó

SOTA LA PLOMA

16 FER PAÍS, T'É SENTIT AVUI? Jaume Sobrevals i Wenceslau Soler

18 RELIGATS

CADA TERRA FA SA GUERRA

22 LA GRANJA ESCOLA «LES OBAGUES». Joan Miró

24 COORDINADORA D'ENTITATS CULTURALS I JUVENILS DEL BER-
GUEDÀ. Jaume Figuls.

A LA INTEMPÈRIE

26 CONVERSA AMB JOAN FRANCESC MIRA

PAPER RECICLAT

VIA FORA! N° 8, Tardor del 1985. Publicació per a la gent culturalment activa. En aquest número han col·laborat Eduard Miralles i Ronald Puppo en les traduccions i comentaris de revistes en anglès.

VIA FORA! forma part de la Confederació Catalana d'Editors i Premsa Lliure. Edita ENLLAÇ, Promotora de Cultura Popular, Apartat de Correus, 85, Ripollet (el Vallès Occidental), telèfons 691 27 72 i 692 51 83. Impres a Països Catalans per Copisteria Xaloc, carrer de Concepció Arenal, 261, 08030 Barcelona (el Barcelonès). A.L.B. 13925/1984

EN TRES MESOS!

Informàtica, ceràmica, llengües, teixit, reciclatges variis... cursets de tota mena. I amb nodrida clientela. Es tracta d'un fenomen ben d'avui, potser perquè en temps de crisi (i la paraula ja fa pudor) i de congestió l'acumulació de coneixements (ja sabem que «no ocupa lugar») passa a ser un valor gairebé tan apreciat com la de béns materials. No ens enganyem, però: l'augment de la cotització social dels coneixements (al marge fins i tot dels universitaris) no és conseqüència, ni serà la causa, d'un increment qualitatiu de la societat en general ni d'una sobtada maduració personal. Tardarem molt encara a caure de la figuera. En què es basa aquesta rotunda afirmació? Doncs en la constatació d'un fenomen paral·lel al de la fretura de coneixements abans esmentat i tan intens com aquest: la resistència gairebé heròica al coneixement profund.

Filosofem una mica: sabem que tot acte de coneixement consisteix en aprehendre un objecte (que pot ser des d'un cos físic a un art, passant per una idea o una destresa manual) incorporant-lo al propi subjecte. A mida que s'aprofundeix en el coneixement d'un objecte, arribant fins i tot a fer-lo u amb el subjecte, aquest mateix coneixement genera estimació, estimació de l'objecte de coneixement i, en última instància, autoestimació. En contra del que un cop d'ull simplista pot fer suposar, l'estimació no és una passió, ans una acció, una necessitat d'actuar, i comporta consegüentment una activitat conseqüent. Els paràmetres amb els quals podem valorar aquesta conseqüència són, entre d'altres, el respecte, la cura, la mesura...

Reprement el fil deixat abans, veiem ara que el coneixement profund comporta una responsabilització que passa per l'activitat conseqüent envers l'objecte de coneixement. D'aquesta responsabilització, d'aquesta activitat, és de la que hom fuig esperitat en negar-se a conèixer profundament el món que l'envolta, tranquil·litant alhora la consciència mitjançant l'adquisició i acumulació de coneixements vacus que no comporten cap obligació. Una cap de pintura espectacular, però finíssima en el fons.

Un cop analitzats aquests dos fenòmens independentment, ens adonem de llur identificació amb un dels aspectes d'una dualitat filosòfica de llarga tradició consistent en dues concepcions antagòniques de l'existència: la que valora per damunt de tot la possessió, el *tenir*, i la que valora per damunt de tot el respecte pel desenvolupament integral de la vida, de l'*ésser*. En efecte, tant l'avidesa d'acumular coneixements com la resistència a aprofundir en aquests correspon a la concepció possessiva de l'existència, reduïda al terme *tenir*. Enfront d'aquesta situació, ens pronunciem per l'aprofundiment del coneixement i per l'estimació que genera, per la responsabilització i per l'acció conseqüent, per la modalitat filosòfica, en definitiva, de l'*ésser*.

COMISSIÓ ANTI-ABOCADOR DE MUNTANYANS (l'Alt Penedès)

Estan en marxa dos projectes per construir sengles abocadors de residus químic-industrials a la zona de Munta-

nyans i al poble de Bellvei. La comissió creada per oposar-s'hi ens demana informació sobre altres abocadors de residus industrials que coneguem d'arreu d'Europa. Concretament els interessa saber dades tècniques, accions

dels moviments de defensa, estudis de les conseqüències a llarg termini i efectes ja vigents deguts als abocadors. Tota la informació que tingueu, trameteu-nos-la a ENLLAÇ, apartat 85 de Ripollet i els la farem arribar.

IV PREMI PER OBRES DE CIVISME «SERRA I MORET». EL CIVISME, MOTOR DE LA COMUNITAT

1.— Poden optar a aquest Premi aquelles obres que analitzin el civisme en alguns dels seus aspectes o bé en facin una descripció global.
2.— Els treballs que s'hi presentin hauran de ser inèdits i d'una

extensió mínima de 100 fulls DIN A-4 escrits a màquina a doble espai.

3.— Les obres presentades no han d'haver comptat amb cap beca ni ajut per a la seva elaboració.
4.— El premi serà de 250.000 pessetes i l'original quedarà en propietat de l'autor, que podrà disposar-ne i haurà de fer-ne constar en publicar-ho que ha estat guanyador del Premi per a

obres de civisme «Serra i Moret».

5.— Els treballs s'hauran d'enviar a Acció Cívica, plaça d'Antoni López, 5, 3r, 08002 Barcelona. El termini de presentació serà el 31 de gener de 1986 i es concedirà el 23 d'abril, dia de Sant Jordi, del mateix any.

6.— El Jurat serà format per Joaquim Ferrer, Octavi Fullat, Ignasi Garcia, Joan Triadó i Josep Vallverdú.

Estimats amics,

Som un petit grup de gent que des de fa un any treballem conjuntament per la pau del món i per la defensa ecològica de la Terra. Hi ha moltes maneres de portar això a terme i actualment estem embarcats en diversos projectes.

1) Anem recollint diners amb l'ajuda i la voluntat de moltes persones per poder comprar i instal·lar un generador solar en un poble del Sudan.

2) Estem intentant d'aconseguir un tros de terra abandonada i plena d'escombraries en el centre de la ciutat de Slough, per crear-hi un «parc de la pau». Volem organitzar-hi petits camps de treball entre setmana perquè hi puguin participar els alumnes de diferents escoles. Tothom està molt engrescat amb la nostra proposta, però l'Ajuntament, encara no entenem per quines raons, ens hi posa molts entrebancs. Amb tot, continuem treballant per aconseguir-ho.

3) Voldríem crear vincles internacionals amb ciutats d'altres països. Creiem que, en la mesura que hi ha més contactes i col·laboracions entre diversos països, hi pot haver més comprensió en el món i només així podrem construir, a poc a poc, una pau mundial. Per tot això ens interessaria vincular-nos amb algun ajuntament o alguna entitat del vostre país. A través d'Enllaç voldríem connectar amb alguna institució o entitat d'alguna població dels afores de Barcelona i establir amb ells un *link* (espècie d'«agermanament»). No ens interessa que sigui una experiència d'aquelles que només permenten que els oficials vagin de vacances

a un altre país, el que volem és poder tenir un intercanvi d'idees amb entitats similars a la nostra sobre formes de vida alternatives, costums, cultura, etc.

Esperem amb molta il·lusió que algú s'engresqui i respongui a la nostra crida. Salutacions de tot el grup de SPEL (Slough Peace and Environment Link).

S.P.E.L.
Town Hall
Bath Road
SLOUGH
SL1 3UQ

Benvolguts amics,

A les fitxes del VIA FORA! núm. 5 sobre músiques de Carnestoltes (1), hi ha el «ball de nyitos», es posa la partitura i s'explica com es balla. Us volia escriure per contar-vos que, segons recomanacions de la gent del Sac de danses, seria convenient no ballar-la tal com s'explica, ja que sembla que no està clar l'origen i la forma de ballar-la. Tinc entès que un grup de recerca folklòrica de la comarca d'Osona hi està treballant i que en treuran una versió més correcta.

Esperem que aquest grup o bé la gent del Sac de danses ens informin del ball quan estigui definitivament recuperat i es pugui publicar a la nostra revista per donar-ne difusió. Tant de bo hi hagi més recerques en aquest sentit, per tal que les nostres tradicions tinguin una pauta clara. Atentament,

Carles

VIA FORA!

Fèlix Cucurull

Des de Fraga a Maó i de Salses a Guardamar, els que atrets d'una manera o altra per la política es desviuen pel seu poble, i els que en viuen, destralers o desmenjats, diríem que van tirant; uns, engiponats amb un possibilisme tronat, per molt que pretenguin perfumar-lo amb aromes del nou segle que s'acosta; altres, desafiant els sords amb xerrameca de llamps i trons i pedregada seca, corsecats amb verí que no compta amb fibló, tan llampants com innocus, tiren pedres al propi terrat —un terradet de vidre que es pensen que és dels altres.

Els primers, van donant gat per llebre, però cacen. Els segons, a so de tabals, en comptes de caçar llebres les allunyen. I, entre cants de sirena i esgarips de la rauxa, costa molt d'adonar-nos que els vaixells no són fets per surar sobre el mar sinó per arribar a bon port, amb la càrrega.

«*Política vol dir pedagogia*» va dir el mestre; però els que ens vam ficar aquesta sentència ben endins del cor i del cervell tenim massa esculls a l'entorn per a no témer de ser naufragats. Malgrat tot, no habitem un desert; no pas tot són miratges. Moltes veus, si s'ajunten en un conjunt harmònic formen una coral. Cal saber què volem i saber què diem; i saber fer camí. Si pot ser fer drecera. La marrada, però, alguns cops salva de l'estimball.

Ni porucs ni fatxendes, volgüem l'impossible, però raonem-lo. Raonem-lo fins a fer-ho palpable, fins a fer-ho visible a tothom; fins i tot als barons de la santa prudència. Més enllà dels llampats siguem veu i camí; veu que llaura el camí i camí que transporta la veu fins al límit.

Pedagogs, raonem sense brams ni esgarips. Ajuntant voluntats refusem el pamflet visceral. Parlem clar, ajuntant arguments i fer-mesa. Més enllà dels farsants, dels porucs i els llampats trobarem el demà nacional català: la nació serà lliure.

Fèlix Cucurull. Escriptor i historiador. Profundament preocupat per la qüestió nacional des d'una perspectiva de Països Catalans.

CICLES DE MAGNITUD

Leopold Kohr

Leopold Kohr, en aquest article aparegut al número vuit de Fourth World Review d'enguany, esbrina els motius de les crisis econòmiques que periòdicament sotraguen l'economia capitalista i també la socialista tot fent especial esment als efectes negatius inesperats que ocasiona el control estatal a l'hora d'«intentar» resoldre-les.

L'aparició d'un nou tipus de fluctuacions periòdiques que encara no han aconseguit d'atreure de la teoria econòmica l'atenció que mereixen explica perquè les recessions de postguerra al món occidental han estat previstes per tan pocs —llevat dels soviètics que les van predir per raons equivocades.

Per tot el segle dinou i les dues primeres dècades del present, les fluctuacions se centren fonamentalment en el caire antitanc dels cicles mercantils; eren el preu que calia pagar per tal de gaudir d'un sistema de lliure empresa, sense control de cap mena. Només l'aplicació de controls estatals fou capaç de neutralitzar l'efecte negatiu creixent d'aquestes fluctuacions. Seguint el pensament de John Maynard Keynes s'ha acceptat el control estatal en molts països capitalistes encara que redueixi la seva llibertat, car era l'única manera de salvar-los de la severitat cada cop més gran de les seves depressions.

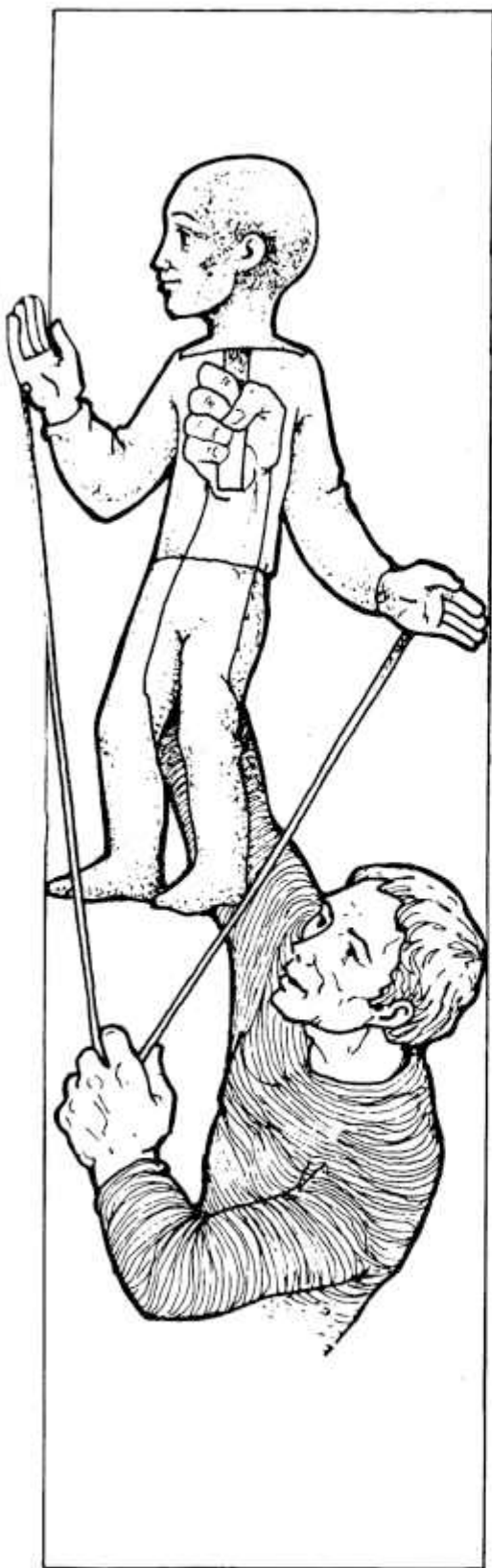
Tanmateix, després de vint-i-cinc anys d'experimentar el control estatal, les recessions continuaven actives, àdhuc amb major intensitat i major freqüència. El propi Keynes ho va predir el 1930, quan va escriure que abans del 1955 la majoria dels tresors públics del món acollirien les seves teories; aquestes, però, ja haurien esdevingut no només obsoletes sinó fins i tot perilloses. Efectivament, les prediccions i el pessimisme de Keynes semblen comprovats ja que les polítiques que s'hi fonamentaven no han reeixit a impedir les recessions més recents.

L'explicació rau en un efecte secundari retardat del control estatal que, si bé previsible, mai no ha estat estudiat en profunditat. L'efecte del control, invariablement, era l'aparent eliminació de cicles de crisi; eliminació aparent, car les forces cíclics descendents no eren abolides sinó simplement contingudes a causa de l'acció compensatòria dels governs cada vegada que amenaçaven d'afirmar-se. Dit d'una altra manera, els cicles visibles s'havien transformat en uns altres cicles no tan evidents. Això hauria

estat positiu si l'absència de moviments descendents produïda per la intervenció dels governs no hagués causat un creixement econòmic sense precedents que, de retruc, amplificà desmesuradament totes les forces en pugna per emergir a la superfície. Una darrera conseqüència d'aquest increment desproporcionat de l'escala de les activitats econòmiques: la manca de mesures de «control afegit» per enfrontar-se a una situació que s'escapa del control humà.

Car un control eficaç demana o bé una visibilitat perfecta o bé un marge de seguretat prou ample per absorbir les conseqüències dels errors humans i de càlcul sense falsejar els resultats previstos. Però ni l'una ni l'altra solució són possibles en economies de magnitud excessiva. La primera, perquè allò que és excessivament gran no pot ser perfectament visible; la segona, perquè la producció en sèrie, la superexpansió i la pressió dels gegants econòmics obliga a reduir el marge omnideterminant entre benefici i cost de manera que el més petit error de càlcul pot produir resultats diametralment contraris a allò que havia estat planificat. És com els llançaments a Mart: el mínim error pot desviar-los en qualsevol altra direcció, i qualsevol intervenció governamental esdevé inútil. L'aplicació d'un amplificador que augmenti qualsevol error de càlcul mercantil, farà que els errors afectin encara més les mides d'inspiració estatal destinades a corregir-los. Això explicaria el fet que l'hermètica política monetària instaurada als Estats Units (abans de la famosa manca de previsió de la crisi del cinquanta-set) per tal de prevenir una ascensió massa accentuada, va ser considerada per molts economistes, retrospectivament, com una de les veritables causes de la fi del creixement. En comptes de cloure una crisi, la intervenció controlada sovint produeix una crisi de tipus diferent, que en aquest cas fou batejada amb l'enginyós nom de «des-inflació».

Cal buscar la causa del fracàs dels mecanismes de control governamental en un nou fe-

nomen —no observat fins al final de la Segona Guerra Mundial— que suggereix que les fluctuacions més recents no estan motivades per un *sistema* particular, sinó per la magnitud assolida per les activitats econòmiques modernes. Com les onades d'un oceà, així el creixement econòmic desmesurat és l'efecte d'una reacció en cadena inherent a tot allò que creix sense mesura, ja sigui un àtom, un edifici, un mercat o un estat. Ja no es tracta de cicles de magnitud, sinó de cicles d'escala, car prenen llur amplitud no d'un sistema econòmic particular, sinó de la magnitud del cos polític a través del qual passen. A diferència dels antics cicles mercantils, aquests cicles no minven, ans al contrari, s'incrementen pels efectes d'integració i expansió econòmica que produeix el control de l'estat. Aquesta és la causa de l'aparició, ultra l'estupor paral·lel dels observadors de l'Est i de l'Oest, de crisis cícliques fins i tot en una economia estrictament controlada, però semblantment desmesurada, com és la de la Unió Soviètica, que, no hauria d'estar subjecta —segons la teoria marxista— a fluctuacions econòmiques com les que caracteritzen els sistemes de lliure empresa no controlats.

Ara bé, si el veritable problema de la nostra època rau en aquests cicles de magnitud i no en els cicles mercantils, cal concloure que allò que cal fer és no incrementar el control estatal fins que aquests cicles assoleixin l'escala devastadora del nou tipus de fluctuacions econòmiques; ni tampoc el seu desmantellament produirà cap resultat. Allò que cal fer és reduir el volum del cos polític que atorga a aquests cicles llur potencialitat devastadora, fins que les crisis tornin a ser un objectiu de combat assolible pel limitat talent d'aquells ordinaris mortals que componen els governs.

En altres paraules: en lloc de centralització, que tinguéssim una «cantonització» econòmica. Que substituïssim les dimensions oceàniques dels grans poders integrats i els mercats comuns per un sistema de mercats locals interconnectats, amb un elevat nivell d'autosuficiència, i un sistema de petits estats on les fluctuacions econòmiques puguin ser controlades no per la prestigiosa titulació universitària internacional dels nostres dirigents, sinó perquè les ones d'un estany —per mogut que sigui— mai no podran assolir la magnitud de les grans onades travessant les masses d'aigua dels oceans. Aleshores no solament seran eficaços els controls, com va proposar Keynes, sinó que també ho serà un sistema sense controls, tal com el que la senyora Thatcher i Ronald Regan voldrien instal·lar.

JORNADES INTERNACIONALS DEL C.I.E.M.E.N.

Més de cent persones, pertanyents a nacions sense estat propi i/o membres dels anomenats moviments alternatius, han participat en les desenes jornades internacionals del CIEMEN, a Cuixà (Catalunya Nord), els dies 18-25 d'agost de 1985. Després d'haver estudiat i confrontat opinions i experiències al voltant del tema «moviments alternatius i qüestió nacional» han arribat a les següents conclusions:

1) Els models de desenvolupament econòmic i social que defensen els capitalismes d'estat i liberal, dits avançats, no tan sols tendeixen, de fet, a controlar i limitar l'exercici de les llibertats de les persones i de les col·lectivitats humanes sinó també a destinar els àmbits naturals en què aquestes viuen a servir irracionalment interessos que amenacen la seva destrucció. Al mateix temps, demostren una capacitat creixent en assimilar els qui els contesten perquè afavoreixen l'individualisme, la massificació de la societat i el creixement econòmic a ultrança que repercuteix en les divisions, cada vegada més pronunciades i injustes, entre països i zones rics i països i zones pobres.

2) Els moviments alternatius, emergents en aquest context, si bé coincideixen sovint amb altres moviments reivindicatius d'una transformació de l'ordre o desordre mundial vigent, no s'identifiquen amb ells, en tant que cerquen sortir-se del cercle de referències als sistemes imperants. Proposen, en efecte, praxis i teoritzacions que impliquin canvis qualitatius de les mentalitats, dels modes de vida, de les relacions humanes que siguin veritablement humanitzadores, en les quals el respecte a les àrees de l'individual quotidià suposi la superació de la lògica del poder establert, fonamentada en el sexe, la llengua i cultura, la classe i la nacionalitat, i de les exigències ecològiques, en el sentit més ampli de la paraula, que s'imposen perquè l'home s'hi adapti a fi de mantenir i desenvolupar equilibradament la pròpia dignitat.

3) En aquesta perspectiva, els moviments alternatius conflueixen objectivament en els punts bàsics que animen els moviments d'emancipació nacional que tenen, entre els seus objectius, no reproduir les estructures de caràcter estatalista i superestatal, anacròniques avui i estimuladores de marginacions de tota mena, disposades a autodefensar-se ni que sigui amenaçant la mateixa supervivència de la humanitat, reaccies a la participació creativa dels ciutadans en els centres de decisió i convertides en gestores del consumisme, que afecta ja des de la utilització de l'espai a la manera d'afrontar les crisis econòmiques i socials. Per això, malgrat cer-

tes divergències detectades en alguns indrets, l'alliberament nacional plantejat dintre dels esmentats objectius esdevindria mancat si no assumís els alliberaments personals i col·lectius i ambientals que configuren els projectes fonamentals dels moviments alternatius. Aquests esdevindrien desenfocats si no consideressin els moviments nacionalitaris com a portadors també d'alternativitat.

4) D'aquí que en el marc europeu, el treball que es va duent a terme per donar consistència al projecte de l'Europa de les Nacions esdevingui una alternativa global per a tots els moviments que volen replantejar-se, en termes que no suposin la perllongació de les categories adoptades per les dretes i esquerres clàssiques emanades dels sistemes vigents, el sentit i la pràctica del progrés de la humanitat. Aquest projecte aposta per un aprofundiment de la democràcia directa, per la sobirania dels pobles nascuts i vivents gràcies a la voluntat dels qui s'hi identifiquen, per una autogestió de tots els recursos naturals i de producció i de les noves adquisicions de la llibertat i dels mitjans per aconseguir-la, per una cultura en què el respecte a la diferència, no a les relacions de força, sigui la pauta de la convivència i de la solidaritat. En definitiva, el projecte de l'Europa de les Nacions s'enriqueix amb l'aportació dels moviments alternatius perquè aquests li donen més elements per replantejar-se el significat alliberador dels drets humans individuals i col·lectius, en uns espais concrets que qualifiquen diversament el seu exercici.

5) Davant d'aquestes anàlisis i constatacions, els participants a les jornades demanen que el CIEMEN organitzi reunions d'alt nivell entre els representants dels sectors més difosos dels moviments alternatius i dels moviments nacionalitaris europeus per tal de conèixer-se millor i crear una xarxa de col·laboració mútua més estreta.

6) D'altra banda, els participants a les jornades, en fer un balanç dels deu anys del CIEMEN i dels deu anys en què aquestes s'han realitzat ininterrompudament, feliciten l'entitat que, amb el treball pacient de cada dia ha arribat a promoure contactes entre moltes nacions sense estat propi, beneficiosos per augmentar la mútua entesa i solidaritat, la consciència nacional i la responsabilitat internacional. Una de les proves de l'eficàcia d'aquesta tasca permanent és el fet que el CIEMEN hagi adquirit prou confiança per ser convocant d'una Conferència de Nacions sense Estat propi d'Europa Occidental (CONSEO) que, proposada ja durant les sisenes jornades internacionals, serà una realitat el proper mes de desembre.

Cuixà, 25 d'agost de 1985

A.A.M. TERRA NUOVA

Com ens diu la companya Eulàlia de l'AMM TERRA NUOVA, aquest és un *moviment de persones amb ganes de fer, viure, pensar, discutir... alternatives al temps que ens ha tocat viure*. El seu objectiu és la transformació social, canviar l'home i la vida, anant cap a una era postindustrial simple, humana i natural, cap a una societat sense classes, llibertària i autogestionària, basada en la solidaritat, l'amor i la unitat entre els éssers vius. Així, les seves necessitats són bàsicament de força i d'imaginació: força per construir pobles autosuficients, centres eficients de producció... i imaginació per triar i rebutjar, per desobeir i inventar, per veure què podem ser i fer novament. Per dur a terme aquest feix de bones intencions amb els mitjans més simples, en un ambient natural i tots plegats, la seva feina passa pels següents camins:

Una revista

Amb el mateix nom d'AAM TERRA NUOVA, és una publicació bimestral feta en un poble proper a Florència. Està impresa en paper reciclat menys la coberta. Tot i que la base dels articles publicats gira al voltant de noves alternatives, AMM TERRA NUOVA és una revista que abarca temes molt amplis, donant molta importància a tot allò que té a veure amb alternatives agrícoles, d'alimentació, de medicina i de formes de vida en general. A més d'articles i reportatges més o menys extensos, la revista té diverses seccions fixes (notícies, cartes dels lectors, etc.) i una àmplia secció d'anuncis

que van des de qui cerca un cavall fins qui demana com es fa el pa, passant pels qui cerquen amics o casa.

Unes propostes de treball

Mitjançant comissions o equips de treball, AAM TERRA NUOVA, proposa i tira endavant diverses tasques, entre les quals destaquem la redacció d'unes normes sobre l'agricultura biològica, trobades de discussió sobre l'alimentació, l'estudi de condicions per al part no-violent...

Uns cursos

Organitzats per diferents grups territorials, periòdicament presenten cursos sobre temes més o menys lligats a les alternatives de vida: herboristeria, alimentació natural, cuina naturista-vegetariana, agricultura biològica, horticultura, etc.

Una llibreria per correspondència

Per divulgar el camp ideològic d'AAM TERRA NUOVA i alhora ajudar-se econòmicament, han establert un apli servei de venda de llibres per correu. Aquests, distribuïts en vint-i-quatre seccions, giren al voltant de temes com l'agricultura biològica, l'alimentació natural, la medicina natural, les tecnologies dolces, la guerra i l'energia nuclear, etc.

En conjunt, un moviment realment dinàmic, amb força empena, que ofereix un gran ventall de possibilitats per treballar en la recerca i en la pràctica d'una vida alternativa, natural i no-violenta.

LARZAC, UN PAÍS QUE VOL VIURE

Quartet d'Alexandria

El propassat 11 d'octubre es van complir quinze anys de la publicació del projecte d'ampliació del camp militar de Larzac. Dues setmanes abans, vam anar a veure sobre el terreny la situació actual d'un petit país que ressucita. D'aquells dies tan intensament viscuts us n'oferim unes breus impressions, com a avançada del treball més extens que estem preparant per publicar en el proper número d'aquesta revista.

Per ajudar a situar-vos, us recordem que en el número 3 de VIA FORA! hi ha una ressenya de la lluita dels pagesos de Larzac i de la solidaritat internacional contra l'ampliació del camp militar.

Després d'hores de viatge lleuger —el cotxe rabent— per terres planes, un característic ronc del motor demana la segona. La carretera s'endinsa en un circ de verdor exuberant, coronat per una cinglera blanquinosa separada per una lleu franja verda de la intensa blavor del cel. La frescor desapareix tot just arribem dalt: davant nostre s'extén l'aridesa d'un pla il·limitat, ofert en holocaust al sol. El mantell vegetal que ens acompanyava fins ara desapareix, restant visible sols una planura suaument ondulada de terra aspra. D'ací d'allà, talment les restes de l'ossada enorme del cadàver de l'altiplà o gegants deforms immobilitzats per estranys sortilegis, sorgeixen solemnes les característiques formacions calcàries del *plateau*. Competint amb aquestes, petits oasis clapegen la superfície desèrtica. A mida que ens hi acostem, un fumerol denuncia la presència humana, patentitzada poc després per les construccions de pedra que revelen el profund arrelament a la terra de la gent que l'ha poblada durant segles, gent que ha tret tot el partit a una terra pobra demostrant el molt que es pot aconseguir sense violentar la natura, adaptant-s'hi, treballant-la i estimant-la.

Arribem al principal nucli urbà del pla —La Cavallerie— i rebem la primera impressió de l'ocupació militar de la zona, amb el contrast entre el creixement orgànic del poble i la uniformitat artificial de les construccions de l'exèrcit. Sortint del poble, ens acompanyen assiduament, a peu de carretera, els cartells que privatitzen tres mil hectàrees de *plateau* a favor de l'exèrcit; cartells sistemàtics, immòbils, sense vida, informadors de mort. Quina diferència amb el petit cartell viu, dinàmic, calligrafiat amorosament, que ens mostra el camí de La Jasse! Arribats, hi descobrim el que després veurem característica de l'arquitectura de la zona: la volta de pedra. Les engrunes d'informació que havíem anat arreplegant, les campanes que havíem sentit, la història de Larzac i la seva lluita, se'ns ordenen i amplien gràcies a l'exposició que aixopluga aquesta volta i que fa de porta al museu més gran i viu del món: tot Larzac, amb la seva història i la seva realitat, projectant-se cap al futur. Malgrat l'aridesa de la terra, els assentaments humans sovintegen i han esdevingut, al llarg dels anys, focus de resistència i de lluita per viure al propi país i en una societat no violenta.

Seguim el camí i, potser degut a un canvi de sol, en acostar-nos al marge nord del pla, la vegetació canvia i s'intensifica. Entrem en l'estatge de pi roig dins el qual està situat Le Cún. D'antuï ens sobten les seves construccions modernes, heterogènies i més o menys provisionals (cases en obres, barracots, ca-

banes), en contrast amb la intemporalitat de les que hem vist fins ara. Això ens desconcerta. Potser tampoc arribem en el moment més oportú i ens manca el suport humà que esperàvem. Sense punts de referència per dominar la situació, vivim una estona d'atabalament compartit en certa manera pels companys que intenten acollir-nos. Més tard, un cop situats i amb les barreres alçades, descobrim la importància de Le Cún com a centre internacional de teoria i pràctica de la no-violència, i com a focus, encara, de solidaritat entre les persones.

L'intens ritme dels dos dies viscuts en aquest racó de món persisteix en els batecs de quatre cors que es fonen amb el so potent del motor que els retorna, curulls, a casa.

El *Quartet d'Alexandria*, ultra la recomanable novel·la d'en Durrell, és un núvol de cotó fluïx que respon als noms de Carles, Jaume, Milagros i Roser.

UNA BRIGADISTA A NICARAGUA

Montserrat Castellví

Des de fa temps jo estava interessada en anar a Nicaragua. Al diari «Liberación» vaig llegir que aquest any (85), a l'estiu, s'organitzaven brigades per anar-hi a treballar i no m'ho vaig pensar ni un moment. Vaig connectar amb la Coordinadora Catalana de Solidaritat amb Nicaragua, i el mes de juliol vàrem sortir cap a Centro-amèrica. El dia 2 sortírem un grup de 18 persones —la majoria mestres— i el nostre objectiu era col·laborar en un assentament: en la construcció de cases de fusta a Matagalpa (al centre del país).

Un assentament és un nou poble. A causa de la situació de guerra que hi ha a Nicaragua, amb la continua agressió de La «Contra» —ex-somocistes ajudats pels EE.UU.— els pobles situats prop de la frontera amb Hondures, Costa Rica o al costat de la selva són atacats continuament i de la forma més inhumana i salvatge per aquests mercenaris de Reagan. La població civil, homes, dones, nens, són torturats, segrestats, morts... i per això el govern sandinista ha optat per traslladar aquesta població a una altra zona més segura i els construeix cases, els dona terres bones per a conrear, els equipa amb escola, centre de salut, guarderia, menjador infantil i els abasteix amb els grans bàsics (arròs, «frijoles», blat de moro i d'altres productes) fins que els camperols, agrupats en forma cooperativa, aconsegueixen les primeres collites. A més, cada família també té un tros de terra per a conrear hortalisses o per tenir animals.

Però tots aquests assentaments no podrien ser una realitat sense la solidaritat internacional, atesa la situació de l'economia nicaragüenca; els diners per al material de construcció arriba dels països solidaris, dels comitès d'ajut a Nicaragua, i la mà d'obra som tots els brigadistes internacionalistes.

La brigada catalana va fer uns bons d'ajut per tal de recollir diners per al material de construcció necessari per al nostre treball. Així, anàrem carregats de claus, serres, guants, botes,... a més de medicaments específics, que són molt necessaris allà.

Vàrem fer escala a Cuba i el dia 3 arribàrem a Nicaragua. Al mateix aeroport ens trobàrem amb els campaments dels «compas» (mot amb el qual el poble anomena d'una manera carinyosa l'exèrcit sandinista):

Ens va rebre el coordinador de brigades de l'Estat espanyol a Managua, i ràpidament ens va «ubicar»: a causa de la situació de

guerra no podem anar a l'assentament previst i el nostre futur destí seria Matiguás (poble de 7.000 hb., agropecuari, situat a la zona de Matagalpa) on treballàrem en la construcció d'una granja de «chanchos» (pores) i en la construcció d'uns locals per a l'Escola de Formació Agropecuària a l'Institut Sant Francisco.

El coordinador ens va explicar les zones d'actuació de la contra: al nord, a la zona fronterera amb Hondures; al sud, a la zona fronterera amb Costa Rica; al centre del país, a la zona propera a la selva i a la costa atlàntica. Ens va posar al dia sobre la bàrbara actuació de la contra amb emboscades a la població civil. Com que no eren capaços d'ocupar una població i guanyar l'exèrcit sandinista en combat, feien cops durs per tal de desmoralitzar la població.

Calia doncs que els brigadistes anéssim amb compte, seguint les normes de seguretat necessàries a la zona on anàvem; per exemple: no sortir d'excursió pels voltants de Matiguás, perquè a 8 km. ja podia ser perillós, i a 20 km. hi havia combats diaris. A la nit podíem sentir els trets.

També ens va informar de la possibilitat d'invasió dels EE.UU. que es rumorejava sobre el dia 4 de juliol.

Podeu imaginar-vos com ens quedàrem, ja que malgrat la informació que ja teníem, no ens pensàvem pas que viuríem tan de prop la guerra.

Però la invasió no es va produir, afortunadament, i esperem que no es produeixi, però si passa, no agafarà els nicaragüencs per sorpresa. El poble està molt organitzat. Amb tot, seria un crim, una massacre!

A Matiguás, a la «chanchera» i a l'Institut, la nostra feina era de pic i pala. Alguns companys pogueren col·laborar en altres feines: al centre de salut, elaborant plànols...

Dissabte i diumenge eren festius, però de vegades es posava en marxa el que s'anomena «domingo rojo» i tota la població es posa a treballar per a la col·lectivitat. Mentre nosaltres hi érem, un diumenge es va fer una crida perquè tothom es dediqués a la neteja de la casa i del poble. La brigada de l'agost també va dedicar un diumenge al sanejament de l'aigua.

Els brigadistes teníem com a lloc de residència l'Institut, el laboratori i una altra aula que es va equipar per a nosaltres. Dormíem a terra, sobre planxes aïllants o plàstics i podíem gaudir de la dutxa quan hi havia

aigua. Quan la dutxa no funcionava, després de treballar, ens n'anàvem al riu que era una delícia. A Nicaragua hi havia una temperatura de vint-i-quatre graus o més, feia força calor i poder-se remullar era un goig.

A les tardes, després de la feina sempre hi havia activitats preparades: xerrades sobre el Front Sandinista, l'educació, la sanitat, la defensa,... tot molt i molt interessant.

Assistirem també a unes UPES, Unitats de Producció Estatal, on es produïa cafè. Les UPES, terres expropiades a Somoza, funcionen «a tope»: l'Estat dona les cases i un tros de terra als camperols i els paga un sou. La comercialització corre a càrrec de l'Estat. També vam assistir a un homenatge que una escola feia a Rolando Orozco, un guerriller mort de Matiguas. Fou molt emocionant.

També va ser impressionant la nit que vam acompanyar als «compas» i altra població a la seva celebració de la sortida de Somoza del país: «Vigília del Dia de la Alegria». Anàvem de plaça en plaça, pel poble, i ens reuníem a l'entorn de les fogueres i allà cantàvem i cridàvem consignes revolucionàries. Quina força! Quina moral la dels «Cachorros de Sandino», que són els «compas» que actualment fan el servei militar i que van a defensar el país a les zones de guerra!

També poguérem participar, el 19 de juliol, a l'acte que es va fer a Managua en record de l'aniversari de la Revolució. Va ser preciós; hi vam participar mig milió de persones i Daniel Ortega va situar l'actual moment crític a Nicaragua. Va atacar durament els EE.UU. i va fer una crida a la solidaritat internacional. També es van fer donacions de terres als camperols i homenatges a les persones que s'havien destacat pels seus serveis al país.

Després del 19 de juliol la nostra brigada, junt amb les altres de l'estat espanyol, tingué unes xerrades interessantíssimes sobre l'economia, la problemàtica de la costa

atlàntica, la dona i la seva organització (AMLAE), sobre la solidaritat.

Finalment, els brigadistes també tinguérem 3 o 4 dies per fer de turistes i visitar els voltants de Managua: Masaya, Granada, León, la costa del Pacífic...

Com a conclusió, vull dir que per a mi l'experiència ha estat del tot positiva i molt, molt maca. Que malgrat els moments de por, cansament, diarrees, acalorament (cal pensar en el clima i també en la situació deficitària de la sanitat), crec que és un país que val la pena conèixer i que cal donar-hi suport. El seu procés va encaminat a aconseguir millores per a les classes populars: el vuitant-u fou l'any de l'alfabetització i la meitat de la població va alfabetitzar l'altra meitat, construïren multitud d'escoles, van fer una forta campanya sanitària amb la construcció de molts centres de salut, guarderies, menjadors infantils, menjadors populars; es lliuraren terres...

Es tracta d'un procés realment «democràtic» basat ara en uns criteris mínims de:

- Economia mixta
- Participació popular
- Participació, en el pla internacional, en els Països No Alineats
- Pluralisme polític

Nicaragua viu en un règim de total llibertat de partits polítics, d'associacions, de premsa, d'expressió, de religió, però està soffrint un fort desgastament a causa de la guerra i del boicot econòmic dels EE.UU. Aquest país depenia, en època de Somoza, exclusivament dels USA i ara, amb 6 anys de Revolució, és impossible sortir d'aquesta dependència i més quan el pressupost cal que vagi majoritàriament a la defensa.

Des de la vostra revista vull fer una crida a la solidaritat, a defensar la llibertat de construir el seu futur que té Nicaragua.

Recolzem tots la Campanya: «*Nicaragua ha de sobreviure*», amb recollida de medicaments i material escolar; amb l'assistència a les manifestacions; informant els amics, els companys, els veïns; anant a treballar com a brigadista...

Si esteu disposats a participar-hi, connecteu amb la Coordinadora Catalana de Solidaritat amb Nicaragua, Passeig de Gràcia, 2, 8è, telèfon 317 14 81.

Nota: Els brigadistes ens vam pagar el viatge: 118.000 ptes, i també el menjar. L'allotjament era gratuït. Això és una manera més de col·laborar amb Nicaragua, ja que l'actual economia no permet que ens puguin pagar tan sols ni el menjar.

Montserrat Castellvi. Mestra de l'Escola d'adults de Ripoll.

IMPRESSIONS SOBRE LONGO MAÏ

Oriol Albó

De la crisi econòmica dels anys 70, surt un grup de joves vinculats al món del treball. Aprenents, tècnics de fàbriques de diferents nacionalitats europees, decideixen no quedar-se quietes i emprenen un seguit d'accions de solidaritat inter-nacional. En les accions que porten a terme, constaten que es prepara una era glacial en el nord i que haurà de venir una contradinàmica de la mediterrània. Per tal d'anar preparant el camí, comencen un seguit de realitzacions que es concreten en les cooperatives autogestionades, les quals els faciliten llur supervivència en una perspectiva d'autogestió. L'autogestió com una vivència que ensenyi als joves d'afrontar llurs problemes, a treballar en grup, a exercir la responsabilitat col·lectiva, el control d'un producte des del seu començament fins a la fi del seu procés,...

La història de deu anys de Longo Maï és alguna cosa diferent a una experiència de laboratori o a una investigació de com construir un paradís terrenal. Primerament, aquest no fou mai el seu objectiu i, segon, que des del començament centenars de joves visitants han trencat irrespectuosament tota possible planificació.

Oriol Albó, que juntament amb altres membres del Centre d'Estudis Joan Bardina els va anar a visitar, ens en fa arribar les seves impressions.

HI HA LONGO MAÏ PER ESTONA!

Si Longo Maï vol dir «que durí» en provençal, pel que sembla tenim Longo Maï per estona, perquè la primera impressió és que Longo Maï funciona! Ja fa més de dotze anys. Més de cent persones.

Per tant, en un moment de crisi la valoració de Longo Maï és molt positiva, d'entrada. Perquè dura, perquè funciona, i perquè dura i funciona intentant una experiència autogestionada i revolucionària.

Penso que hi ha tota una sèrie d'elements que ajuden a entendre el perquè Longo Maï va durant i mantenint la seva «marxeta». Intentaré resumir els que a mi m'han semblat més importants, deixant per al final la seva valoració.

• **Els inicis de l'experiència, gràcies a Spartakus i Hydra.** Aquest punt queda molt ben explicat al llibre *Les heritiers contestés* de Gilbert-François Caty. Longo Maï ha tingut una colla de «promotors», amb un historial molt interessant en grups d'esquerra extraparlamentària. Els lligams entre Àustria i Suïssa, amb la participació d'en Rémi (ja famós des de la guerra d'Argèlia i del «Maig del 68») van concretant un projecte d'autogestió i de refús de la via terrorista (a l'estil alemany).

• **L'estil «col·lectiu» germànic dels primers cooperadors.** Longo Maï neix d'un congrés de joves celebrat a Bâle (Basilea, Suïssa), el mes de desembre de 1972. Hi ha 40 joves que

estan d'acord en promoure «pobles pioners europeus» com alternativa a la societat industrial. Hi ha una influència definitiva de gent de Spartakus i Hydra. En Rémi és un dels pocs francesos de l'experiència, però amb un pes decisiu (a partir d'ell es compra, per subscripció popular finançada des de Suïssa) la finca on s'establirà la cooperativa Longo Maï, a l'Alta Provença. Els primers mesos són de molt penjar, i això crea un estil col·lectiu i autogestionat que encara influència el Longo Maï d'ara. També sembla que la «crisi de 1974-75» —primerament deguda a l'expulsió d'uns quants cooperadors no-francesos per part del ministre de l'Interior francès, Marcellin, i després pel merder que va suposar la presència massiva desorganitzada de francesos que no lligaven gens amb l'esperit col·lectiu dels primers cooperadors germànics— va servir, en definitiva, per refermar un estil «Longo Maï» que va sintetitzar el convenciment d'acceptar la necessitat d'organització segons un estil de cogestió. Dit molt breument: si Longo Maï no se n'ha anat a la merda és perquè s'ha imposat (a nivell dels austríacs, suïssos, francesos i altres grups minoritaris que hi són presents) l'estil primitiu dels seus promotors, més afermat encara després dels merders que es van viure durant els anys 73-74.

• **Saber reflexionar i actuar a la vegada.** Després dels primers anys de treballar molt fort, sembla que Longo Maï ha anat trobant un equilibri gràcies a saber compaginar l'ac-

músiques de tots sants (I)

LA CASTANYA

Antigament, en alguns pobles del Pallars, el dia de Tots Sants passaven a recollir castanyes per les cases; un cop les tenien, encenien un gran foc a la plaça, les torraven i tothom participava a la gresca. Un dels balls que s'hi feien era el de La Castanya, en què les lletres variaven cada any.

Per a poder ballar la dansa, cal fer dos cercles, noies a dins i nois a fora, per parelles i encarats. Les noies s'agafen la faldilla i els nois posen els braços a l'alçada de les espatlles. El moviment dels braços, tant dels nois com de les noies, serà a la inversa dels peus: és a dir, el salt es comença cap a l'esquerra i els braços i les faldilles aniran cap a la dreta.

músiques de tots sants (II)

CANÇÓ DE PICAR FUSTA

Marrameu torra castanyes
a la voreta del foc;
ja n'hi peta una als morros
i queda el marrameu mort.

Pica ben fort, pica ben fort
que piques fusta,
pica ben fort.

Marramli i marramau,
s'embolica amb un llençol
feia veure que era un home
i era una fulla de col.

És una cançó de fuster. Malgrat les incoherències del text, per les seves referències la podem cantar per la castanyada. Compte a respectar el ritme i a no deformar alguna nota.

Es balla tota la primera part sense moure's del lloc fent petits salts puntejats i encreuats, és a dir: el peu dret passa per davant de l'esquerre tot fent un punteig suau i després a la inversa. Quan s'arriba a la segona part (nota marcada amb un *), es para el salt i tothom pica de mans i seguidament pica a les mans

de la parella. A continuació s'agafen la mà dreta i fent una volta, tot saltant, canvien de parella. Tant els nois com les noies es desplacen cap a l'esquerra. Com hem dit abans, les lletres eren molt variades i podeu provar de fer-ne de noves.

Vora el foc tinc la mainada
que castanyes fa torrar;
quan estiguin bufadetes
el gatet hi jugarà.

La castanya reinflada
pega bot i fuig del foc;
qui té la sort d'agafar-la
no n'ha d'anar a plegar a l'hort.

construcció de gegants (V)

Amb motlle

És més complicat però tot és posar-s'hi. No us desanimeu si el primer motlle no us surt bé del tot, tots hem passat per aquesta experiència i ja veureu com el grau de complexitat que comporta fer uns gegants amb motlle queda compensat pel seu resultat.

Primer cal provar amb un cap petit per veure els problemes que poden sorgir.

Quan ja tingueu la idea del cap que li voleu fer al vostre gegant, dibuixeu-lo en un paper i així us fareu una idea de la patxoca que pot arribar a fer.

Després cal que us proveu de fang en grans quantitats (en una bòbila), i que feu una estructura tipus creu amb fusta i tela metàl·lica de galliner enrotllada per tal que aguantí el pes del fang, que en estar tou cauria.

Tenint això ja podeu començar a col·locar fang donant el volum general (cal tenir en compte les proporcions: amplada, llargada, mida del coll, etc.). Tot seguit podeu començar a fer els detalls afegint o traient fang segons us convingui.

Quan ja tingueu el cap fet us heu de posar a fer el motlle. Si no deixeu eixugar el fang us anirà millor a l'hora de treure'l.

El primer que cal és veure les parts de motlles que cal fer per tal de després poder-lo desenmotllar. Si la forma de la cara no és molt complexa amb entrades i sortides, potser en tindreu prou amb dues parts, una del davant i l'altra del darrera, posant el lòbul de l'orella com a partició. Si la cara que hem fet és molt complicada, caldrà fer tres parts de motlle, un de la part del darrera i dos de

construcció de gegants (VI)

Per fer el motlle farem servir escaiola. La forma de treballar-la és la següent: agafar una galleda d'aigua (segons la quantitat que necessitem). Anirem abocant escaiola a la galleda fins que es formi una muntanyeta, aleshores remenarem enèrgicament per tal que no quedin grumolls i a la poca estona ens quedarà la pasta que hem fet bastant líquida. No us preocupeu ni afegiu més escaiola, ja que ella sola anirà fent el seu procés de secatge.

Quan ja us hagueu assegurat que per tot arreu heu posat els 6 cm (alerta, el nas, les orelles i les parts més sortints!) deixarem que s'assequi.

Quan sigui sec, amb alguna cosa plana farem palanca per diferents punts per desenxancar les dues o tres parts del motlle. Cal

vigilar molt a l'hora d'aquesta operació per tal de no trencar-lo.

Un cop separades les diferents parts, li haureu de treure el fang, que encara serà tou, i si el guardeu en bosses de plàstic us podrà servir per una altra ocasió. Després es netegen els motlles amb un pinzell i aigua fins a treure'n la capa de fang que resta a l'escaiola. Si us ha quedat algun forat o lloc defectuós, podeu solucionar-ho posant-hi fang per tapar-ho.

La tercera part de l'obra és omplentar-ho. Primer cal posar una capa de la pasta de sabó que tenim feta, untant tot el motlle. Després començarem a omplentar-lo. Si ho feu amb cartró us anirà molt bé el cartró tou de falla, si no en teniu podeu fer-ho amb cartró pedra del primer. Estriparem el cartró

la part del davant, agafant com a línia de partició per aquests dos últims el bell mig del nas. Una manera de fer les separacions de les diferents parts del motlle és fent un tall al lloc on volem partir.

Anirem col·locant trossets de cartró que surtin del fang uns tres dits (fig. 5) per tota la línia de partició. Aquests trossets de cartró els ajuntarem un al costat de l'altre perquè siguin tot un cos.

Ara ja tenim les separacions, i cal posar per tot el cap una capa de vaselina o de pasta de sabó que farem segons la següent fórmula:

- escames de sabó
- aigua
- una miqueta d'oli.

Poseu l'aigua a bullir, afegiu-hi les escames (si no en trobeu podeu ratllar una pastilla de sabó) i després hi afegiu l'oli. Remeneu-ho ben remenat perquè es barregi i deixeu-ho refredar. Com veieu no té cap secret.

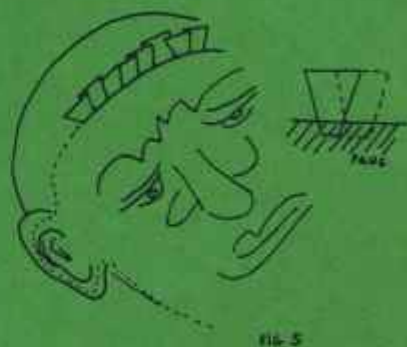

fig. 5

També cal que unteu, amb vaselina o aquesta pasta, la fusta de subjecció perquè no s'enganxi.

a trossos i el posarem a remullar amb cola cel·lulòsica (la d'empaperar) i començarem a col·locar una capa a tot el motlle, treient l'excés de cola de cada tros de cartró abans de col·locar-lo. Després de la primera capa en farem una segona intentant creuar el cartró. Anirem fent capes fins arribar al gruix que creguem que és necessari, (recordeu: és important que no hi hagi excés de cola!).

No hem de treure el cartró fins que no sigui ben sec, sinó ens agafaria altres formes i seria molt difícil fer-lo coincidir entre les diferents parts del motlle.

Quan el cartró sigui ben sec, el treurem i enganxarem unes parts amb les altres amb cola blanca làtex (de fuster) i quan estiguin les diferents parts enganxades arreglarem les puntes amb trossos de paper mullats amb cola d'empaperar.

L'última etapa del procés és la més delicada ja que serà la que donarà més força visual al cap del nostre gegant.

Primer donarem tota una capa de «selladora» per tapar els porus i després hi passarem un paper de vidre per tal de deixar la superfície ben llisa.

El segon pas serà pintar amb pintura a l'aigua, la cara, els cabells, el bigoti, les faccions, els ulls, les orelles... (el nas de la companya que tenim al costat també, si voleu!), en fi, que el deixarem ben lluit. Si no us agrada com queda la primera vegada torneu-lo a pintar tantes vegades com us calgui.

Ara ens faltaria muntar-lo i lluir-lo a la Festa Major!

full informatiu

CAMPS DE TREBALL: UNA PROPOSTA ALTERNATIVA PER A CADA INDIVIDU

Sònia Palau

Un bon dia arriba el moment de la jubilació per als treballadors del món capitalista. Aleshores, alguns que pensen que han tingut molta sort poden sentir de sobte l'orgull de justificar mil i un sacrificis durant la joventesa, per tota una sèrie de guanys materials —la torre, el cotxe, la llibreta a la caixa—, que han anat arrebegant amb l'esforç de tants anys.

Amb la jubilació arriba també l'hora d'emprendre el seguit d'aventures i de propòsits que no van poder ser acompanyats mentre l'individu era ple de vitalitat. Ara bé, la vitalitat d'antany s'ha anat marcent, la capacitat d'aprenentatge ha minvat i, sovint, hom posa el peu al sot sense haver vist les seves il·lusions transformades en realitats.

I, mentrestant, el treballador ha hagut de guanyar-se a pòls unes engrunes d'oci i una feina alienants, li han venut una pseudo-cultura forana i l'han anat drogant a base de tabac i alcohol, televisions i promeses de polítiques que mai no s'acompleixen.

Les revolucions són el cop de mà que les societats necessiten per a no caure en estancaments regressius. Però les revolucions mai no aporten solucions per als problemes de les persones. Sovint provoquen grans canvis en les estructures socials: aleshores les dificultats de l'home varien, però no s'acaben, ni tan sols minven. El poder és un forat negre tan enorme que no hi ha manera de trencar-lo ni d'escapar-se de la seva monstruosa «abraçada maternal».

El nivell de consciència de l'individu li permetrà de trencar amb alguns dels models establerts que li han estat assignats i escapar-se'n en la mesura de les seves possibilitats. Els camps de treball d'aquest estiu al Centre Permanent de Cultura Popular, han significat un xoc per a tots els seus components, sobretot per aquells de nosaltres que més integrats estavem a aquesta cadena de models establerts a què m'he referit anteriorment.

Un xoc principalment pel que fa a la valoració del subjecte per sobre de la seva capacitat de producció. Aquesta valoració tracta de trobar la creativitat i les experiències de cada individu per tal que una comunitat que treballa en grup en tregui profit. La persona sent, d'aquesta manera, que la seva aportació és important per aquells amb qui conviu, i a la vegada té l'oportunitat d'aprendre tot allò que els altres li poden donar, tant a nivell de coneixements, com a nivell humà. Aquest ha estat per a mi el punt més positiu del Camp de treball.

L'experiència ha tingut també moltes altres coses positives. La revalorització del treball físic n'és una, i força important. Avui dia els estudiants rebem constantment missatges subliminals que intenten conduir-nos cap al treball de tipus intel·lectual. Sembla que els obrers no puguin triomfar en la nostra societat i que, en canvi, l'èxit estigui assegurat per als homes d'empresa. Els que passem per la universitat quedem destinats a ser uns incapacitats en matèria de tasques que requereixin una certa habilitat física, ni que siguin les més elementals. Al Camp de Treball d'enguany hem tingut l'ocasió d'abocar-nos a aquest món de l'esforç físic construint una vorera que envolta el Centre, pintant les parets interiors i exteriors de la casa... Ha estat dur, però us asseguro que mai no m'he sentit tan satisfeta com quan la feina va estar acabada.

Si us interessa modificar el concepte de cultura popular que ens han venut, ensucrat i demodé; o si bé senzillament voleu aprofundir en aquesta matèria. Si us sentiu embotits de tantes hores de treball amb el cul al seient, o si només desitgeu preservar els vostres sistemes ecològics mentals, us fem una proposta: Veniu, mireu com funciona el Centre i, si us agrada, torneu-hi. Els que ja hi hem passat tenim moltes ganes de repetir l'experiència.

CENTRE PERMANENT DE CULTURA POPULAR

TROBADES D'AUTOFORMACIÓ I D'INTERCANVI D'EXPERIÈNCIES

El perquè de les trobades:

Perquè cal que entre tots redescobrim un estil propi de la cultura i de l'aprenentatge, un estil on l'ajut mutu, la lliure cooperació, l'activitat, l'autogestió i l'autoformació tinguin un lloc preferent.

Fer la recerca en un clima d'autoformació, és el que ens pot donar una educació a la inventiva, la iniciativa, la imaginació i la corresponsabilitat. Aquestes Trobades estan pensades per:

- Establir les bases per un procés educacional que estimuli la persona a progressar individualment i col·lectiva;
- Facilitar l'intercanvi d'experiències entre tots aquells que, a cada poble o barri, fan possible una dinamització constant del seu entorn;
- Revaloritzar el treball de dinamització cultural des d'una perspectiva de treball voluntari, no institucional;
- Aprofundir sobre el concepte de cultura, com a resposta personal i col·lectiva a les dificultats que genera la realitat actual del nostre país; enfront d'una cultura alienant i aliena proposar-ne una de pròpia i alliberadora tant personal com col·lectiva;
- Treballar unes tècniques que ens donin un ventall més ampli de possibilitats a l'hora d'endinsar-nos en una acció concreta;
- Aprofundir tots plegats en el sentit de la festa i els costums, recuperant-los en el seu contingut per al moment en què vivim.

Ben aviat us enviarem el programa de trobades d'aquest curs. De moment, us podem avançar que se'n prepara una pels grups i persones interessades en el tema de les cercaviles, i que per Setmana Santa es farà una trobada de grallers. Tots aquells que volem aprendre a tocar la gralla o ampliar els nostres coneixements —hi haurà dos nivells— reservem-nos els dies.

CENTRE D'ACOLLIDA DE DOCUMENTACIÓ I DE TREBALL

Aquest curs tenim ganes de viure la casa, aquesta casa que ens ha costat tan esforç i que tots els que l'hem feta sabem el plaer que produeix l'obra gairebé acabada.

Per això, a més de les Trobades d'autofor-

mació i d'intercanvi d'experiències, cada cap de setmana obrirem la casa com a Centre de documentació, d'acollida i de treball.

De documentació. El Centre té biblioteca, hemeroteca i un arxiu d'experiències. Qualsevol grup o persona pot venir i utilitzar aquesta material de consulta.

No cal dir que acceptem qualsevol publicació i/o document que pugui enriquir l'arxiu del Centre.

D'acollida. Com a lloc de reunió entre membres d'una associació cultural, grups de joves, grups de folklore viu, nou associacionisme, etc., o entre persones que vulguin posar en comú una qüestió afí o vulguin intercanviar experiències sobre dinamització cultural o la recerca d'una altra manera de viure.

El Centre té un taller que permet experimentar i aprendre tècniques com ara confecció de màscares o bestiar, impressió de cartells, maquillatge, etc.

De treball. Volem facilitar unes condicions que possibilitin el desenvolupament i la realització del treball manual i intel·lectual, tant a nivell individual com col·lectivament.

CAMPS DE TREBALL DE CAP DE SETMANA

Diem que la casa està gairebé acabada. Això vol dir que falten encara algunes coses per fer com ara pintar les habitacions, envernissar alguna finestra, acabar de col·locar la voravia que envolta la casa,...

Cada cinc setmanes, més o menys, preparem un camp de treball de cap de setmana, combinant el treball físic amb la posada en comú d'un tema d'interès.

Els dies 26 i 27 d'octubre es va fer el primer camp. Van ser 18 persones i es va poder enllestir —malgrat la pluja— un bon tros de la voravia. El vespre del dissabte, quatre membres d'Enllac que fa unes setmanes van ser a Larzac ens van explicar tota la lluita que han portat aquella gent i els projectes i activitats que actualment tenen entre mans. El proper Camp de cap de setmana el convoquem per als dies 30 de novembre i 1 de desembre. Hi som convidats.

INDICACIONS PRÀCTIQUES

* Enllaç posa a disposició de tothom que vulgui i hi càpiga (hi ha lloc per a 25 persones), una casa per poder compartir i intercanviar experiències en el camp de la dinamització cultural dels Països Catalans.

* La casa està oberta des del divendres al vespre fins el diumenge cap al tard. El divendres només hi ha servei de matalàs, el sopar cal que cadascú se'l porti.

* Preu de l'estada:

Trobades: 1.200 pessetes, que inclouen el dinar i sopar del dissabte, el dormir —amb sac—, l'esmorzar i el dinar de diumenge, i les despeses i material de la trobada.

Centre d'acollida, de documentació i de treball: 1.000 pessetes el cap de setmana (sopar del dissabte, dormir —amb sac— i esmorzar i dinar el diumenge).

Camps de treball de cap de setmana: Ens partirem les despeses del menjar entre tots els participants.

* Cal que telefoneu o escriviu abans de venir (per saber si hi ha lloc i perquè poguem calcular les lleties que hem de comprar), als telèfons 692 51 83, 691 27 72 de 7 a 11 del vespre/nit o a l'apartat de correus 85 de Ripollet (Vallès Occidental). Us podem facilitar informació més detallada de cada trobada, horaris de trens, mapes de carreteres, etc.

OFERTA

Us interessen discos/cassettes d'en **Xesco Boix** (*La supa de pedres, La flor romanial, La granota tocada del bolat*), **Esquirols** (*Cants al vent, Colze amb colze, Fent camí*), **Jaume Arnella** (*Cançons de vi i de taverna, Potser ja és ara l'hora...*) **Al Tall** (*Deixeu*

que rodí la roda), **Òscar Mas** (*Arran d'alba*), **Titelles Badabdoc** (*Joan Salvador Gavina, El petit príncep*)?

Ara podeu adquirir-los al preu de 350 ptes. la unitat, trucant als telèfons 691 27 72 i al 692 51 83 de 7 a 11 del vespre, o bé escrivint a l'apartat de correus 85, de Ripollet (Vallès Occidental).

promotora de cultura popular
apartat 85 RIPOLLET

NINGÚ NO ÉS IMPRESCINDIBLE, PERÒ TOTS SOM NECESSARIS

A més de les feines internes per mantenir estrictament el funcionament d'ENLLAÇ (secretaria, comptabilitat...) ens hem fixat una colla de tasques per avançar en el camí que ens proposem d'enllaç entre la gent culturalment activa.

RELACIONS EXTERIORS

Prensa i radiodifusió: per informar periòdicament de les activitats i opinions d'ENLLAÇ i organitzar les presentacions de VIA FORA!

Sortides comarcals: per seguir connectant amb la gent actualment activa, tant d'entitats, com de grups ideològics.

Relacions internacionals: per saber què es cou a l'estranger i donar a conèixer la nostra realitat.

CENTRE PERMANENT DE CULTURA POPULAR

Documentació: per fitxar, extreure, classificar, arxivar, enquadernar, etc. llibres, revistes i dossiers.

Trobades: per organitzar les trobades i dur el calendari d'activitats de la casa.

Obres: per establir prioritats i organitzar els camps de treball.

VIA FORA!

Redacció, correcció i muntatge: per fer la selecció d'articles, donar el contingut previst a la revista i deixar-la a punt d'imprimir.

Distribució: per trametre la revista i assegurar la seva arribada als lectors.

Subscriptors i domiciliacions: per controlar el fitxer de subscripcions i el cobrament d'aquestes.

Tothom qui comparteixi els nostres desitjos i es vegi seduït per aquestes propostes, pot donar-nos un cop de mà. Només cal telefonar als números 691 27 72 o 692 51 83 i comentar les vostres preferències.

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

En/Na.....

Adreça..... Telèfon.....

Població..... Comarca.....

- ☐ Em subscric a «VIA FORA!» per a l'any 1986 (600 ptes./4 números)
- ☐ Vull rebre el n° de «VIA FORA!» (150 ptes.)
- ☐ Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç (500 ptes./trimestre)
- ☐ Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç (1.000 ptes./trimestre)
- ☐ Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç (1.500 ptes./trimestre)
- ☐ Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç (ptes./trimestre)

Forma de pagament:

- ☐ Gir postal
- ☐ Domiciliació bancària (preferentment C.P.V.E.)
- ☐ En efectiu (personalment)

Data

Signatura

BUTLLETA DE DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Nom i cognoms.....

Llibreta n°/cc, n°..... Caixa/Banc.....

Agència Adreça

Població..... Comarca.....

Senyors, els agrairé que amb càrrec al meu compte/a la meua llibreta, atenguin, fins a nova ordre, el rebut que periòdicament els presentarà ENLLAÇ per al pagament de la meua subscripció.

Data

Signatura

construcció de capgrossos (I)

Capgrossos amb xarxa metàl·lica. S'agafa una xarxa metàl·lica de les característiques següents: 60 a 65 cm. d'ample, amb el forat d'uns 2 cm de diàmetre (fig. 1).

Necessitem una llargària entre 80 i 90 cm. Després lligarem els dos extrems, deixant a la banda del cap uns quants forats sense lligar (ja ho farem després) i així tindrem un tub.

Cal saber que si estirem la xarxa per A i A' (fig. 1) li donarem volum i si ho fem per B i B' li'n traurem, o sigui, li estrenyem i estilitzarem el cap (fig. 1).

Farem les coses per aquest ordre:

- 1) Lligarem els dos extrems (fig. 2).
- 2) Donarem volum al cap segons A A' (fig. 2).
- 3) Estrenyerem el coll segons B B', tenint en compte que ha de passar-hi el cap de qui el

porta (fig. 2).

4) Tancarem la part de dalt fins arrodonir el cap (fig. 2).

5) Farem les formes per recolzar-nos-el a les espatlles, recargolant la xarxa fins donar-li la forma adequada (fig. 3).

6) Enganxarem el nas. Si el volem fer molt voluminós, farem servir un tros de xarxa; si el nas ha de ser petit el podem fer amb la mateixa estructura que tenim (fig. 3).

7) Ens el col·locarem per veure on cal que fem la boca. Cal tenir en compte que ha d'estar a l'alçada dels nostres ulls (fig. 3).

Al principi sembla un pèl complicat (sempre passa quan trafiques amb un material que desconeixes les seves característiques), però ja anireu veient que la cosa és més fàcil del que sembla.

construcció de gegants (IV)

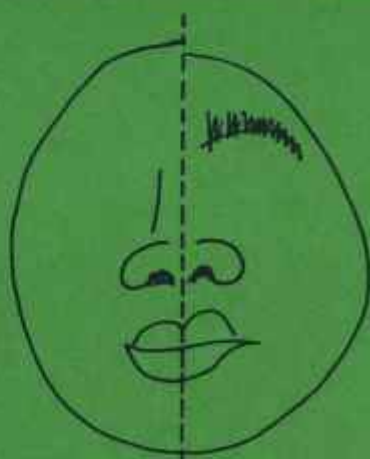
EL CAP I LES MANS

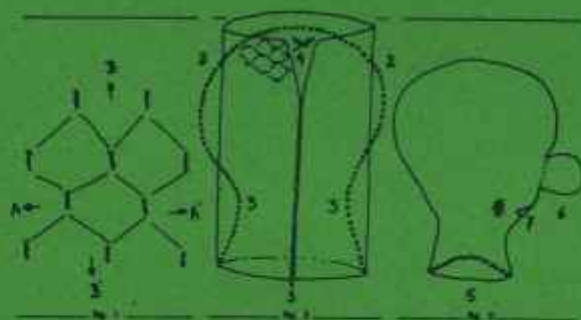
Amb escuma

Si ens surt malament alguna cosa o ens passem tallant, no cal que ens preocupem: agafem un altre tros d'escuma i l'enganxem al lloc corresponent i ja podem continuar.

Un cop ben polit ja el podem pintar amb pintura plàstica. També ho podem fer amb spray però primer haurem de fer una prova amb un tros d'escuma inservible, ja que n'hi ha alguns que la desfan.

També, si volem i tenim prou traça, el podem folrar amb robes fetes a mida.

Un cop feta l'estructura es comença a recobrir amb paper de diari encolat, posant-ne 4 o 5 capes. Quan les haureu posades, cal mirar per dins el capgròs (a contrallum) i posar una mica més de paper encolat on hi pas-

si la claror.

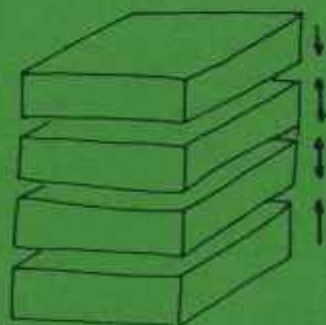
Un cop sec, feu l'obertura de la boca d'una mida suficient per poder verure-hi. Col·loqueu-hi un pedaç de roba de gassa poc tupida a fora i ja el podeu pintar i lluir.

Amb porexpan

Per aconseguir grans volums de porexpan haurem d'encarregar-lo a botigues especialitzades, ja que pot ser problemàtic haver d'anar enganxant trossos de les mides normalitzades que trobem al mercat. De totes maneres, si ens equivoquem podem enganxar-ne algun tros, però hem de fer-ho amb cola d'impacte per a sòcols.

Les característiques del porexpan són diferents de les de l'escuma, però també podem treballar-lo amb ganiveta (tipus «cutter»). Un cop força perfilat, podem passar-hi paper de vidre per polir-lo molt més.

Per acabar, podem pintar-lo directament (damunt el mateix porexpan) o bé enganxant-hi primer unes capes de paper de diari per donar consistència i deixar una superfície més llisa i pintar damunt d'aquest.

Amb xarxa metàl·lica

El procediment és el mateix que per fer capgrossos, però tenint en compte que l'acabament del coll cal adequar-lo al lloc on ha d'anar col·locat.

història de Catalunya plenitud i crisi de la Catalunya medieval (I)

ECONOMIA I SOCIETAT

En els anys 1200-1348, Catalunya va viure un període de prosperitat, amb creixement de la població (fins als 500.000 habitants), augment de la producció agrària i de la producció artesana, sobretot la tèxtil (vinculada als gremis), i expansió mercantil, amb el suport militar i diplomàtic de la monarquia (comerç amb el nord d'Àfrica, el Mediterrani oriental i occidental i l'Europa atlàntica; en els ports principals, els consolats catalans defensaven els interessos del país). La burgesia urbana es va enriquir i enfortir políticament. En la fase de decadència (1348-1479) va haver-hi despoblament (fams, epidèmies: pesta negra el 1348), desordre econòmic (canvis de valor de les monedes, falli-

història de Catalunya plenitud i crisi de la Catalunya medieval (II)

CULTURA I PENSAMENT

Catalunya arribà a la maduresa cultural i artística. Fou l'època d'or de la literatura catalana. Ramon Llull va crear el català literari i científic. En història destacaren *Les Quatre Grans Cròniques* (Jaume I, Desclot, Muntaner, Pere III). Altres escriptors remarcables foren Anselm Turmeda, l'erudit Francesc Eiximenis, l'humanista Bernat Metge, el poeta Ausiàs March i els novel·listes Jaume Roig i Joanot Martorell (*Tirant lo Blanc*). El dret català esdevingué important: sant Ramon de Penyaafort fou un dels principals autors del dret canònic, i el *Llibre del Consolat de Mar* ha estat la base del dret marítim internacional. Va ser l'etapa de plenitud de l'art gòtic: arquitectura eclesiàstica

(Santa Maria del Mar de Barcelona; catedrals de Girona, Barcelona, Manresa i Perpinyà) i civil (Palau de la Generalitat, Palau Reials de Perpinyà, Poblet i Barcelona); pintura (Ferrer Bassa, Lluís Borrassà, Jaume Huguet, Lluís Dalmau); i escultura (mestre Aloi, Jaume Cascalls). El gòtic català es va estendre pel Mediterrani.

da de la banca privada, excessiu creixement de les despeses públiques, reducció del comerç exterior), tensions socials accentuades a les ciutats (matances de jueus, lluites entre l'alta burgesia —la Biga— i la petita burgesia —la Busca—) i al camp (alçament dels pagesos de remença, sotmesos a la servitud).

POLÍTICA I INSTITUCIONS

La Corona catalano-aragonesa, amb centre a Catalunya, es va expandir vers Mallorca (1229), el País Valencià (1232-1304), Sicília (1282), part de Grècia (1311, almogàvers), Sardenya (1323) i Nàpols (1442). Al segle XIII van aparèixer importants institucions. A les Corts, els reis legislaben en col·labora-

ció amb la noblesa, el clergat i la burgesia, fet que originà el pactisme: les lleis naixien d'un pacte entre el rei i els súbdits; aquest pacte suposava drets i deures per ambdues parts (caràcter «constitucional» dels reis catalans). La Generalitat, nascuda com a delegació de les Corts, es convertí en la màxima autoritat del país, després del rei; tenia molt poder econòmic, polític i militar. Les principals ciutats van aconseguir governs municipals per autogovernar-se (Consell de Cent a Barcelona, Paeria a Lleida, etc.). Mort Martí I sense hereu, es donà el tron a la dinastia castellana dels Trastàmara (Compromís de Casp, 1412). En plena crisi general, va esclatar una guerra civil (Guerra contra Joan II, 1462-1472), guanyada pels partidaris d'enfortir l'autoritat monàrquica.

QÜESTIONARI QUE CAL PENSAR I RESPONDRE PER ESCRIT

— Com qualsevol país, Catalunya té moments d'esplendor i de decadència. Fes un llistat de fets culturals, polítics i socials que corresponguin a moments d'esplendor i un altre que faci referència a moments de decadència.

— Què és el pactisme?

— Fes una reflexió personal i explica les causes de les tensions socials de l'època.

ció directa —centrada en la problemàtica rural de les zones de muntanya més abandonades— amb un treball de reflexió no només sobre aquesta problemàtica sinó d'una manera més global. Aquest punt és molt interessant, ja que Longo Maï dona la impressió de ser un lloc on es treballa molt i on «s'imagina molt», per citar la famosa frase del maig del 68.

• **Muntar molt ben muntada la reraguàrda suïssa.** L'anàlisi que han fet la gent de Longo Maï és que l'experiència dels col·lectius que han iniciat a diferents llocs són experiències revolucionàries que provoquen repressions feixistes. D'entrada, això pot semblar desproporcionat però, a mesura que t'expliquen les coses que els han passat i els continuen passant (expulsions, registres policials, atacs feixistes, campanyes de premsa, «creació» de situacions compromeses, etc.) la conclusió a què arribes és que a Europa hi ha una neura col·lectiva més important del que voldriem. Llavors s'entén millor que hagin demostrat un gran sentit del realisme, sabent que el tipus d'acció que fan exigeix «padrins» entre la gent d'ordre de bona fe. Des d'aquesta perspectiva, és molt important el centre internacional que tenen a Bàle, on asseguren un continu «feed back» amb més de 100.000 col·laboradors, alguns d'ells personalitats reconegudes internacionalment. D'altra banda, aquests contactes els asseguren una dimensió econòmica molt pel damunt de les possibilitats autogestionàries de les diferents cooperatives que han anat muntant.

• **Col·laborar amb els organismes internacionals i al Tercer Món.** Aquest doble punt va molt lligat amb l'anterior. D'una banda, Longo Maï ha fet un gran esforç per fer-se present als organismes internacionals (FAO, Unesco, etc.) sobretot des de l'òptica de la problemàtica de la muntanya mitja desertitzada. Això els ha permès molts contactes a nivell internacional i els ha donat fama de persones serioses i enteses en la matèria. Pel que fa als projectes de Tercer Món, penso que hi poden jugar diversos elements: l'esperit de solidaritat que fa anar a Nicaragua (o a altres llocs) membres de la cooperativa a muntar —sobre el terreny— els projectes; una manera molt concreta i eficaç d'augmentar la xarxa de col·laboradors de la cooperativa mitjançant accions de solidaritat internacional; el desig de col·laborar amb els grups revolucionaris que sorgeixen al Tercer Món, pensant en la necessitat d'anar estent la taca d'oli revolucionària arreu del món.

• **Fer tot això per ideal polític.** Aquí hi ha la raó fonamental. El centenar de cooperadors que aguanten actualment Longo Maï és un grup polític cohesionat i il·lusionat en la seva experiència, que creuen revolucionària.

Penso que ja han arribat a una certa «inèrcia» que els fa més fàcil d'acceptar un estil de coexistència i de prioritat comunitària per damunt de les opcions individuals. Tot això viscut amb unes opcions molt radicals a nivell de la distribució d'espais (gairebé absència de llocs individualitzats per a la pròpia «intimitat»), d'utilització personal de diners (absència de sous i «bossa comuna» gairebé monàstica), d'educació col·lectiva dels nens (a l'estil kibbutz!), etc.

He quedat que, al final, faria la valoració de Longo Maï. Potser més valdria que callés, ja que el que em sembla és que cal estudiar-ho amb calma. Més valdria anar-hi a passar un temps llarg i mirar-s'ho amb força detall.

Per tant, la primera valoració és que es tracta d'una experiència que val la pena. I avui que no n'hi ha gaires, això ja és molt important.

Una altra cosa que veig: a Longo Maï hi ha un programa ideològic molt clar i acceptat per tothom. Sense cap dubte aquest fet cohesionava el grup. Passa com en la majoria de les altres comunitats que tenen èxit (monestirs, comunes orientalistes, etc.).

Un darrer punt. Hi ha molta imaginació i capacitat d'organització amb autodisciplina. Ho trobo molt bé.

I, per avui, ja n'hi ha prou!

Oriol Albó, membre fundador d'Agermanament. Ha portat i continua portant una intensa vida de recerca d'un món alternatiu. Ha viscut al Camerun —Àfrica—, posant en marxa cooperatives de treball. A Catalunya va endegar la Universitat al carrer, projectes i intents de vida comunitària a Gallecs i a Sant Llorenç de Munt. El seu projecte més immediat és la posta en marxa d'un poble ecològic. El podeu trobar en hores de feina al telèfon 300 00 67.

FER PAÍS, TÉ SENTIT AVUI?

Jaume Sobrevals i Wenceslau Soler

Els dies 27 i 28 d'abril d'enguany va tenir lloc a Avià (Berguedà) una trobada de sotragament i d'intercanvis organitzada per la Coordinadora d'Entitats del Berguedà. Entre altres temes de debat hi havia l'intitulat «Fer país, té sentit avui?». De les reflexions al voltant d'aquesta qüestió, mesos després n'ha sortit el següent material, el qual proposem per continuar aprofundint en l'estudi de la cultura popular.

No costa gaire endevinar els somriures que aixeca la lectura del títol d'aquest article. Certament, l'expressió *fer país* té unes notables connotacions de botigueta i són força els qui s'apressen a exorcitzar-la amagant el cap sota l'ala o acusant qui l'empra d'estar pagat per l'or de la Banca Catalana. Ni una cosa, ni l'altra, ni la de més enllà: fer país, i ho diem ja d'entrada per estalviar la lectura de reflexions que ben poc poden interessar a qui dogmatitzi sobre el tema, té sentit avui i sempre i, en tot cas, ja ens barallarem a l'hora d'omplir de contingut aquesta expressió tan anatemitzada. I això, més o menys, és el que ens proposem fer ara.

Partint del concepte de *país*, veiem que aquest designa el territori d'un ens més aviat abstracte: nació, poble... segons «el Fabra». La parla col·loquial no en treu l'entrellat, ans al contrari (seguim trobant la relació país/nació, país/poble i a més país/estat, país/comarca...), però clarifica la qüestió en identificar país no només amb un territori, sinó també amb el grup humà que el singularitza. Així, deixant de banda anàlisis geogràfiques, podem dedicar-nos a l'estudi del grup humà que té aquest poder (el de singularitzar un territori, donant-li, entre d'altres coses, un nom). Perquè això succeeixi, el grup en qüestió ha d'adonar-se de la seva unitat, alhora que els grups veïns l'han de reconèixer: han de ser diferents. Diferents en llengua, en estructura social, en hàbits laborals, en creences espirituals, o en tot això alhora i més. Diferents en aquest complex mecanisme de trets que defineixen la cultura. Descobrim, per tant, una cultura única i pròpia del grup humà inconcret del qual estem tractant. Arribats aquí i sense entrar en la major o menor cohesió cultural del grup, identifiquem *país* amb *cultura*, com les dues cares de la mateixa moneda, el material del qual està feta no és més que el grup humà de referència. *Fer país*, doncs, i *fer cultura* o, millor, *crear i transmetre cultura*, són expressions sinònimes. Si més no, axiomàtica-

ment va bé acceptar-ho de cara a la continuació d'aquest raonament.

Fins aquest moment hem estat usant termes com ara *país*, *grup humà* o *cultura* sense adjectivar-los, sense concretar. A partir d'ara, però, passarem a circumscriure'ls al nostre àmbit propi: *els Països Catalans, els catalans, la cultura catalana*.

Reprement el fil, doncs, potser caldria desgranar el concepte de cultura catalana, exposar-ne els trets distintius que la diferencien de les veïnes. Tanmateix, això depassaria en molt les possibilitats i l'objectiu d'aquest article i ens limitarem a tractar un aspecte força singular de la nostra cultura: l'associacionisme.

En efecte, per poc que analitzem les darreres centúries de la nostra història, veiem que el teixit social ha generat, diríem que instintivament, unes relacions que han dut sovint a la fundació d'entitats recreatives, esportives, educatives, culturals en general (ateneus casals, cooperatives, corals...). Aquesta dinàmica associativa ha esdevingut tradicional i ha representat una gran eina enculturitzadora (creadora i transmissora alhora de cultura), basada en la capacitat d'autoformació col·lectiva de la gent. Durant anys, aquestes associacions han estat un foc constant de solidaritat que ha permès, davant d'un poder hostil, salvaguardar i desenvolupar una cultura (llengua, actes, relacions, actituds, costums...) ignorada, quan no perseguida, per aquest. Així, enfront d'una cultura aliena i alienant, han proposat com a alternativa una cultura nostra, personalitzadora i alliberadora, partint d'uns interessos molt concrets: donar resposta a la necessitat de reafirmar la nostra realitat nacional i a la necessitat de creació cultural que té cadascú. Retrobar i revitalitzar aquesta dinàmica associativa, aquest fer-nos-ho nosaltres sense esperar res (de bo) de les institucions del poder, assolir aquesta independència d'acció, és una clara iniciativa per anar creant un conjunt de respostes/solucions als proble-

mes culturals que actualment se'ns estan plantejant. Per anar *fent país*, a la nostra mida. Caldrà, però, fer servir un concepte de cultura dinàmic, de creació personal i col·lectiva, fonamentat en el principi d'educació mútua, punt de referència llegat per l'associacionisme tradicional. Caldrà, també, tenir en compte les tensions culturals del món d'avui a l'hora d'estimular l'associacionisme des d'una perspectiva actual. Som conscients de la crisi de valors de la societat que, junt amb el canvi polític que el nostre país ha afrontat, ha provocat la inhi-

bició del protagonisme individual i col·lectiu, a favor d'un excessiu protagonisme de l'administració pública que massa vegades competeix amb l'associacionisme en una lluita emmarcada dins el conflicte estat/societat civil. D'aquesta manera, ens hem d'esforçar en trobar elements de lluita precisos que ens impulsin a treballar dins un estil propi per ser més creatius i per prendre part més directament en la història quotidiana del nostre país. La necessitat que hom té d'agrupar-se per sentir-se integrat en activitats d'interès col·lectiu és inseparable de la responsabilitat directa d'assumir un mètode educacional de treball que parteixi d'unes realitats aconseguides per la pràctica de l'autoanimació i que són patrimoni de la cultura popular: l'activitat, la solidaritat i l'autogestió.

Jaume Sobrevals i Wenceslau Soler, són membres de l'Associació Enllaç. Els podeu trobar al carrer del Calvari 5, Ripollet. Telf. 691 27 72

KONSTANDINOS P. KAVAFIS
Poemes
 Traduits i anotats per **CARLES RIBA**
 Clàssics Curial, 7
 Barcelona 1980 (3)

Kavafis (Alexandria, 1863-1933), poeta grec de família benestant, en morir el pare i arruinar-se el comerç familiar residí a l'estranger (Anglaterra, Constantinoble) fins el 1885; des d'aleshores residí sempre a Alexandria. No podent assolir la seva vocació intel·lectual, treballà de funcionari a l'administració pública. Reclòs a casa seva, en el silenci de la seva cambra, anà creant laboriosament els seus poemes d'extensió limitada. Aquests poemes mai no foren recollits en un llibre, circulaven en petits opuscles o bé en fulls volants.

L'any 1935, en edició pòstuma, n'aparegueren a Alexandria 154 (el corpus pròpiament dit que l'autor havia reconegut i destinat a la publicació). Posteriorment el 1936 foren editats alguns articles en prosa i el 1968 setanta-cinc poemes nous, la difusió dels quals el poeta havia desaconsellat. Als Països Catalans han estat traduïts a la nostra llengua per Carles Riba en un volum editat l'any 1962 —llibre que avui us presentem—, en part.

Tant l'Alexis E. Solà com en Joan Ferraté van fer la seva aportació amb nous poemes traduïts l'any 1975.

La lectura d'aquest llibre ha anat acompanyada de respecte i gairebé de veneració. Ens trobem davant d'una de les traduccions més belles —potser la més bella de totes— dels poemes de Kavafis.

Van ser traduïts i anotats per Carles Riba, el qual va fer un treball tan ben fet que encara avui es manté amb tota la força d'una obra sòlida i ferma; aconseguí recrear l'obra de K. Kavafis, ja que els versos no semblen procedents d'una translació, sinó concebuts i creats en la nostra pròpia llengua. La publicació d'aquest treball aixecà fortes i aferissades controvèrsies per la parcialitat de la tria, subjectiva tal vegada, tot i que manifesta clarament els diversos tòpics de la poesia eròtica del poeta alexandri. Carles Riba oferí la imatge que més l'interessà en situació social i religiosa molt concreta, en el que fou la seva darrera aventura intel·lectual, més tard, per tal de donar a conèixer alguns d'aquests poemes, tornà a la universitat, sense esperances de tenir un auditori nombrós: mai no va rebre una manifestació de simpatia tan gran com aquella.

La poesia de Konstandinos P. Kavafis revela pessimisme i sentiment tràgic davant la vida, salvats només per l'evolució tèrbola i constant de l'amor prohibit, destacant la supremacia de l'amor homosexual damunt dels altres. Manquen els poemes que més clarament sostenen que els déus es burlen despietadament dels humans o bé resten muts davant de llurs pregàries, com també aquells altres qualificats d'existencialistes que, en opinió de molts crítics, constitueixen un dels grups més interessants. Tot i així, el bloc de poemes que Carles Riba publicà en llengua catalana ens permet de seguir el fil de l'obra de Kavafis. És important fer esment de la influència que la ciutat d'Alexandria va exercir en ell i en la seva obra, que resta com a últim testimoni d'un hellenisme que s'enfonsa. Una ciutat plena d'història, rica en creences, amb multitud de nuclis humans formats a l'entorn d'alguna de tantes religions que avui són vives a Alexandria. Misticisme i amor, pactes i cerimònies, olors i sorolls, conviuen d'una manera maldestra col·pint dia a dia els seus habitants.

El pròleg del llibre és d'Alexos E. Solà bon coneixedor de l'obra de Carles Riba i estudis del poeta alexandri.

Hem barrejat en el nostre comentari tant l'obra del poeta com la traducció de Carles Riba, car volíem donar tanta importància a l'una com a l'altra. Vist des de la nostra perspectiva, ja acabant l'any 1985, creiem que és justament qualificable d'aventura intel·lectual i mereix el reconeixement que ha tingut tot aquest temps. S'hauria d'evitar que restés exhaurit de les llibreries un llibre com el que us presentem.

**I.C.D.
INTERNATIONAL COMUNNES DESK.
KIBBUTZ FEDERATION
Apartat 1.777. TEL-AVIV. ISRAEL**

És una publicació en llengua anglesa que serveix de butlletí a la Federació de Kibbutz i la Taula Internacional de Comunes. El seu contingut presenta la doble vessant de ser, d'una banda, un instrument d'intercanvi d'informació, contactes i activitats de comunes i kibbutz d'arreu del món, sense menys-tenir la vessant teòrica i d'autoformació, que constituïria la segona dimensió d'aquesta publicació.

L'exemplar que tenim entre mans, corresponent al mes d'abril d'enguany, conté cartes de moltes comunes, informació sobre trobades internacionals, el festival internacional de comunes, etc. Però també hi ha articles d'opinió amb títols ben diversos: *Un altre graó més amunt, Creant un nou món d'harmonia, La situació de les comunes a Austràlia, La importància de tornar a viure conjuntament* i fins i tot, *La profecia de Trotsky i l'experiència dels kibbutz*.

INTERNATIONAL COMUNNES DESK
KIBBUTZ FEDERATION

APRIL 1985

SALVADOR CARDÚS I ROS

Saber el Temps. El calendari i la seva significació en la societat moderna.
Alta Fulla, Hores d'Estudi
Barcelona 1985

Aquest llibre és l'edició de la tesi doctoral d'un sociòleg i gaudeix d'una rara virtut: contra la tendència de la sociologia d'estudiar tot allò que és *anòmal* o *diferent*, contra la tendència de l'antropologia d'estudiar tot allò que és *antic*, *exòtic* o *llunyà*, Salvador Cardús agafa per les banyes un bou ben poc comú. El seu tema és d'ara mateix i, a més, d'una quotidianitat rotunda: el calendari i la seva significació en la societat moderna, temàtica condensada en aquest títol preciós que l'autor manlleva del poeta Martí i Pol: *Saber el temps*.

Si el tema ja és insòlit per ell mateix, els objectius pretesos i la metodologia emprada són, no gensmenys, dignes de comentari. En paraules del propi autor: «*El nostre punt de partida teòric és la sociologia del coneixement; el nostre objectiu d'anàlisi, l'experiència moderna de la temporalitat a través del calendari quotidià de l'home actual; el nostre objectiu, la descripció i anàlisi de l'estructura temporal de la societat moderna amb els instruments de la sociologia i l'observació del calendari*». La qual cosa vol dir que ens trobem davant d'un dels raríssims —per infreqüents a casa nostra— intents d'elaboració teòrica d'un model interpreta-

tiu amb pretensions universalitzadores, enfront de la ja a hores d'ara inexhaurible saga d'estudis descriptius de «*Les nostres coses*». Cardús, no pas sense ironia, fa notar a la presentació del treball com «*en aquest país, on ningú no vol ser província, per publicar quelcom cal parlar de Catalunya, gairebé inexcusablement i amb poques excepcions*».

L'aparat teòric desplegat per l'autor és sòlid, poderós i ben constituït, per la qual cosa la lectura del treball pot semblar, d'entrada, una mica feixuga. En aquest senti, pot tenir interès una breu ressenya de la cadena d'arguments i propostes, cosa que farem seguidament. D'entrada, Salvador Cardús, formula la importància del *temps* i de l'*espai* com a coordenades bàsiques en qualsevol *cosmovisió*, esdevenint marc general d'obligada referència de les experiències quotidianes. Ara bé, pel que fa al *temps*, cal notar que la pregunta pertinent no és l'habitual —Què cos és el temps?— sinó una ben diferent: Com percep l'home el temps? Una primera distinció és generalitzable: tots els períodes històrics, totes les cosmovisions, han establert una divisió entre moments forts, sagrats o festius i moments regulars, profans o de treball. Mentre que aquesta dicotomia és universal, els ritmes que s'estableixen —treball-festa, sagrat-profà— són històricament canviants.

Una segona distinció en la percepció del temps contempla tres menes de temps diferents però simultanis. Efectivament, hom

pot distingir tres estructures temporals concèntriques: el gran temps o *temps històric*, que determina les grans etapes de les civilitzacions. El *temps social*, que marca les pautes de relació comunitària. Finalment, el *temps biogràfic*, individual. Salvador Cardús fa notar com cadascuna d'aquestes estructures temporals necessita d'una sèrie de mecanismes d'institucionalització o de legitimització; així, allò que legitimaria l'existència de determinades etapes en el temps històric serien les ideologies, les cosmovisions, la idea del progrés, etc. Semblantment, el temps biogràfic s'institucionalitza mitjançant els anomenats ritus de traspàs —el naixement, l'adolescència, l'entrada a l'edat adulta, el matrimoni, la mort—. Pel que fa al temps social o comunitari —i aquesta és la primera conclusió important del seu treball— allò que l'institucionalitza és el *calendari*.

Per tant, el calendari se'ns presenta com a *legitimització del temps social*, entre el gran temps o temps històric i el temps individual. Per tant, serà l'ordenador dels ritmes entre temps sagrats i temps profans. Des d'aquest punt, Cardús bifurca el seu discurs vers dos objectius complementaris: el procés d'institucionalització del calendari —com una cosa que és convencional i arbitrària s'imposa com a realitat objectiva i preexistent, adquirint un *status* d'anonimat— i les bases estructuradores del calendari modern, que defineixen uns determinats ritmes de plaer/producció, lleure/treball, sagrat/profà.

De fet, ja hem dit que l'anàlisi de l'estructura del calendari modern en comparació amb l'estructura del calendari tradicional constitueix l'objectiu central de l'estudi de Salvador Cardús. D'entrada, hom constata notables diferències entre el calendari tradicional i el calendari modern: l'un és cíclic, segueix el ritme natural de les estacions, mentre que l'altre tendeix a seguir una constant innovació lineal. L'un es fonamenta en la religió cristiana mentre que l'altre se'ns mostra, aparentment, com un conveni racional objectiu. L'un és global —és a dir, val per a tothom en qualsevol ocasió— mentre que l'altre és fragmentari —de fet, el calendari modern no és més que la síntesi de diversos calendaris: laboral, escolar, fiscal...—. Finalment, mentre que el calendari tradicional tendeix a considerar la festa en la seva dimensió qualitativa —*fer festa, estar de festa* és, més que cap altra cosa, una indiscutible disposició de l'esperit—, el calendari modern és fonamentalment quantitatiu: la festa es mesura per hores i dies, es tracta de tenir temps lliure, el màxim d'hores de lleure, encara que no se sàpiga dedicar a cap ocupació concreta.

Quant a la divisió entre temps sagrats/fes-

tius i temps profans/de treball, que l'autor establiria com a ritme característic de qualsevol calendari, com es manifesta en el calendari modern? Quins són els temps sagrats, els temps de festa del calendari modern? Segons Cardús, són fonamentalment tres: la *nit*, el *cap de setmana* i les *vacances*, que gaudeixen d'unes característiques comunes. D'una banda, la manca d'estructura cíclica del calendari modern comporta que totes les nits, tots els camps de setmana, etc. siguin iguals, mentre que la festa tradicional segueix alguna mena d'ordre passional que l'estructura. Segonament, mentre que la festa tradicional és l'àmbit per excel·lència de projecció col·lectiva, la festa moderna fomenta especialment l'àmbit privat. Finalment, aquests temps sagrats ho són en virtut dels avenços tecnològics: la nit, secularment, ha estat un temps d'escàs rendiment festiu —tret d'algunes nits d'especial transcendència simbòlica— fins que s'inventa l'enllumenat elèctric; sense els nous mitjans de transport les vacances serien una altra cosa, etc.

Una nova hipòtesi important de l'autor formula la correlació entre temps sagrats, formes festives o rituals i espais o recintes sagrats en què la festa és possible. Els temps festius moderns també generen rituals i espais de celebració. Heus aquí les correlacions: la *nit* com a temps sagrats, l'*espectacle* com a ritual propici i dues menes d'espais sagrats, els grans àmbits col·lectius dels espectacles de masses —el *cinema*, el *teatre*, la *discoteca*, però sobretot l'*estadi* modern— i el claustre fatal de la *televisió* i els seus apèndixs (video, jocs electrònics...). El *cap de setmana* com a temps sagrat genera menes de rituals específics: l'*apropiació de béns de consum* i el desplaçament a allò que hom anomena *segona residència*, la qual cosa comporta dos nous espais sagrats: l'*hipermercat*, el *centre comercial* —que, paradoxalment, tendeix a ser el nou escenari de festes estacionals com les rebaixes— i la *urbanització*, el *xalet*, etc. Les *vacances* com a temps sagrat comporten el *viatge turístic* com a ritual per excel·lència en els diversos espais sagrats: els *llocs de moda* —Eivissa, Menorca, la costa del Sol, Grècia...— les *platges* i, sobretot, l'*automòbil* —una nova metàfora del claustre matern— i un dels grans santuaris de la modernitat, l'*autopista*, la *carretera* com a microcosmos sagrat que genera una densa trama d'esdeveniments i situacions.

Aquest model que conjuga espais, temps i rituals del calendari modern posseeix unes característiques que el fan diferent del model d'espais, temps i rituals sagrats tradicionals: la tendència a l'individualisme, l'aïllament i la privacitat, àdhuc la solitud de

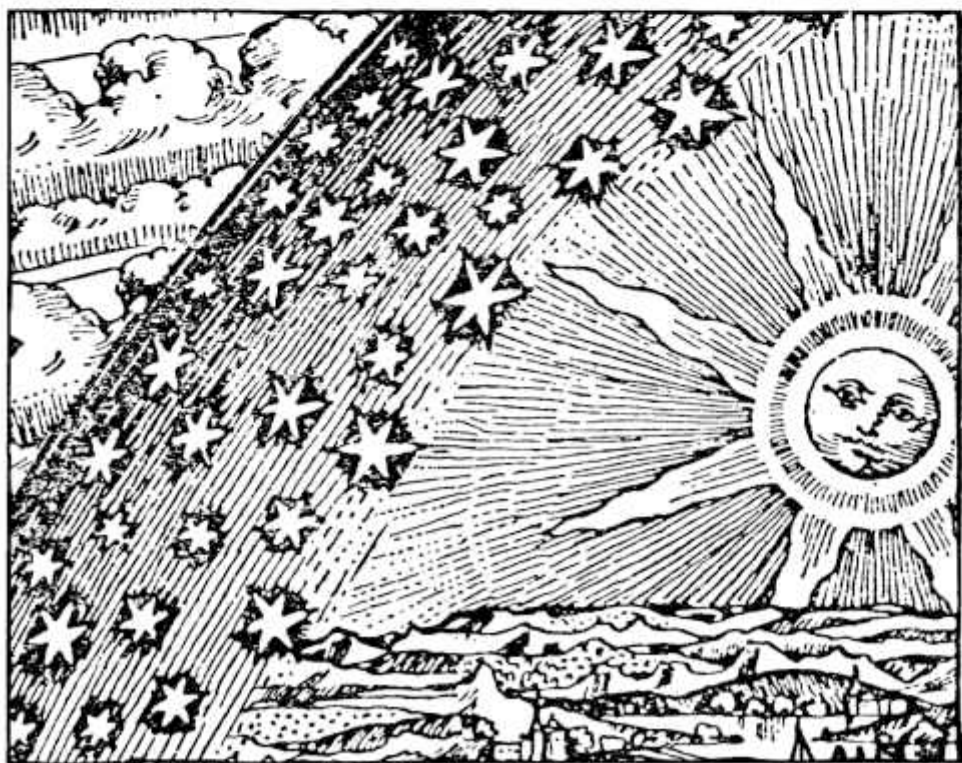
l'individu que se sent part d'una massa, enfront del caràcter col·lectiu de la festa tradicional. La pèrdua creixent del paper que l'àgora, el fòrum, la plaça mediterrània ha desenvolupat en el calendari tradicional com a espai de celebracions comunitàries. La permuta de la noció de *festa* —en què la catarsi s'esdevé per la participació activa en un ritual determinat— per la noció d'*espectacle* en què la catarsi s'esdevé per la identificació amb allò que passivament s'observa.

La darrera hipòtesi de l'obra se centra en la necessitat d'un nou *reencantament* del calendari que, aparentment, ha esdevingut cada cop més i més secularitzat, invisible, privat, no explícit, tot i que en el fons ha instaurat un nou ordre de sacralització de l'estructura productiva tecnològica i industrial i de la societat de consum que el fonamenta. «*El calendari modern* —diu Salvador Cardús— *suprimeix la festa i es refugia en l'espectacle, en les vacances, en la representació i en el temps buit. És llavors que el domini significatiu del temps, qualitat específicament humana i social, és precari i esdevé angouxa davant el temps*». És des d'aquesta perspectiva que podem arribar a entendre les múltiples reivindicacions d'un nou reencarnament festiu present en l'actualitat, ja siguin aquelles que miren cap al

calendari tradicional o agrícola, ja siguin les hipervaloracions de l'estètica, de la moda, de la vida com a espectacle i representació pròpies de la postmodernitat. Tot plegat, denota l'angoixa per una manca de *festa* com a experiència mítica, de celebració ritual generadora de significats últims.

Aquesta és, en síntesi, l'estructura expositiva de l'obra d'en Salvador Cardús. Voldria acabar assenyalant allò que, al meu entendre, són les mancances més significatives de *Saber el Temps*. En primer lloc, el moment actual genera nous plantejaments que emanen de la crisi de la modernitat, la qual cosa fa que la descripció del calendari modern hagi entrat també en crisi; en aquest sentit, es troba a faltar una certa actualització de plantejaments. En segon lloc, l'adaptació d'una tesi doctoral tendeix a pecar d'una estructura massa acadèmica: constantment trobem justificacions metodològiques dels procediments adoptats; les citacions erudites distreuen, de vegades, l'interès de l'objectiu central. Tot plegat no desmereix —ans al contrari— la importància d'aquest llibre, que cal recomanar fervorosament a tots aquells que s'interessen per una pràctica reflexiva en els àmbits de la cultura popular i la vida quotidiana.

Eduard Miralles

LA GRANJA ESCOLA «LES OBAGUES»

Joan Miró

A partir de l'any 1981 un grup de joves de les Garrigues tenen necessitat de donar sortida a la seva perspectiva professional. Posen en marxa un procés vinculat a la realitat més immediata de la seva comarca i el seu poble, molt lligada als seus estudis des d'una perspectiva de renovació pedagògica. Una alternativa professional que supera el binomi 8 hores de treball-sou. És a partir del 1983 que posen en funcionament la granja-escola, duent a terme un treball extern amb els nens de tot Catalunya i un treball intern que genera la pròpia dinàmica de grup.

L'any 1981, un petit grup de gent de la comarca de Les Garrigues començava a imaginar el seu projecte de treball (i vida). Diverses idees gestades al llarg d'anys, en grups de joves i en els respectius estudis i treballs, haurien de servir com a base per a aquest projecte: un treball en grup, vinculat a la pròpia realitat comarcal i connectat amb una tasca de renovació pedagògica.

Si bé el grup nasqué per a aquest projecte, un petit nucli ja portava un llarg rodatge de treball en grups d'esplai i de joves a la comarca. Per aquest motiu, i per interessos personals de cada un de nosaltres, s'imaginava alguns tipus de treball que permetés oferir una sortida professional per als educadors del grup i, alhora, una alternativa professional que superés l'esclavitzant binomi «8 hores de treball-sou mensual». Un marc laboral en què, per sobre de l'eficàcia productiva, hi hagués amor per les coses ben fetes, el plaer de treballar al costat dels amics. Sense oblidar, però, que el fruit de tots els esforços hauria d'anar dirigit als altres en dos sentits: per una banda, en benefici de la nostra comarca (mancada de tantes coses) i, per una altra banda, en benefici dels escolars del nostre país. I encara, per acabar d'embolicar-ho tot, s'hi afegirien les ganes de fer una vida al camp, que revaloritzés el treball manual, que no oblidés una vessant ecologista i alternativa...

De tot això, el maig de 1983, i després d'una gestió lenta i costosa, va néixer la Granja Escola «Les Obagues», constituïda com a Societat Cooperativa de Treball Associat, amb l'objectiu de fer arribar a totes les escoles de Catalunya una possibilitat de vivència en el món rural. Aquest marc legal donava cabuda a totes les idees, esperances i il·lusions que s'havien anat covant durant aquests dos anys. La idea era que funcionés com una «granja» i com una «escola», a la vegada. Es pretenia crear un lloc on la realització de

tots els treballs típics d'una granja fos a l'abast dels nens i nenes d'EGB (criar animals, cultivar l'hort i el jardí, fer el pa, fer el menjar,...). Ara, amb la perspectiva d'aquests 24 mesos, es poden fer diversos comentaris sobre l'experiència.

Abans de continuar endavant potser caldria aclarir que la visió de les coses que han succeït durant aquests mesos és un punt de vista ben personal de qui redacta aquestes línies. Amb tota seguretat una anàlisi de tot el grup portaria a fer comentaris ben diferents dels que apareixeran en aquest escrit. Demano disculpes d'antuvi si m'erro en alguna cosa. No sé si aquest comentari val per a tothom, però no crec que es pugués parlar de la Granja Escola, durant aquest temps, sense diferenciar les coses que es veuen de les que no. M'explicaré. Per un costat, hi ha una realitat incontestable d'estades de nens i nenes de tot Catalunya a la Granja Escola. De portes endins, però, també ha existit una intensa activitat que ha tingut una forta repercussió. Anem per parts.

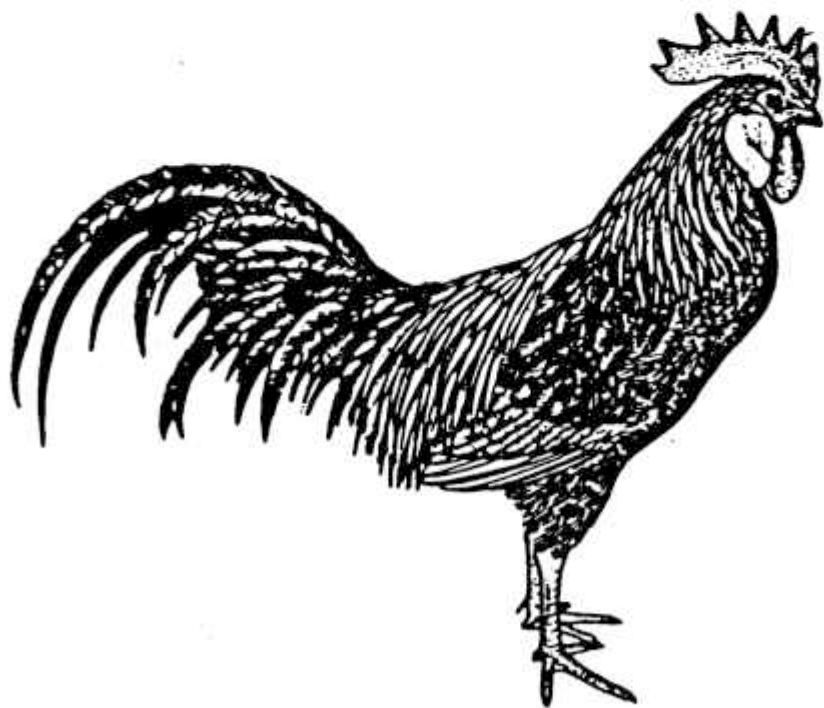
Calculant a ull (però sense equivocar-me gaire) aproximadament les instal·lacions de la Granja Escola han rebut la visita d'uns 2.500 nens i nenes durant aquests dos anys. No sé si aquesta xifra semblarà pobra o bé molt alta. Si que sé que això ha significat un temps de treball intens i apassionat al costat de persones (nens i mestres) de molt variada procedència i condició. Una dedicació exclusiva a fer viure als nens el que és viure al camp. Potser caldria aclarir que això s'ha fet des d'una postura ben especial: continuament s'ha anat jugant amb una utopia bucòlica (el retorn a la terra) i amb la realitat (la vida a pagès, ara). Aquesta postura ha tingut (i té) el perill de ser ambigua; no oblidem, però, que treballem per una cosa molt clara i concreta: que el nen tingui una experiència real d'allò que estudia en els llibres i en l'escola, en aquest cas, a Ciències Natu-

als i a Ciències Socials.

La manera com s'ha fet ha estat molt marcada, evidentment, pel tarannà del grup; des del principi es van enquadrar les activitats en tres grans blocs, que responien a unes fites molt clares cadascun: els àmbits de treball, els tallers i les activitats d'expressió i animació. Els àmbits de treball (a la granja, al forn de pa, a l'hort, a la cuina i al jardí), han estat les activitats característiques de la Granja Escola, en els quals, i de forma rotatòria, han anat treballant tots els nois i noies que ens han visitat. Són els moments en què la vivència és, segurament, més important. Com a conseqüència d'això, i per tal de fixar o interioritzar aquesta vivència, els tallers pretenen tornar a treballar les mateixes coses, però des d'una altra perspectiva. Així, s'han realitzat tallers de transformació d'aliments, butlletí i fotografia, rutes o itineraris, folklore i tècniques artesanals, tècniques d'expressió, treballs estacionals de suport a la granja i a l'hort,... I finalment, per a completar el programa d'activitats, se'n realitzen d'altres que complementen les ante-

riors: les activitats d'animació (representacions teatrals, vetllades de contes i cançons, danses i ball d'envelat, jocs de nit i altres grans jocs, cercaviles i altres muntatges).

Tot això és el que es veu més, l'activitat que ha tingut més volum i la més important. Com deia, no es pot oblidar, però, un altre tipus de coses que s'han anat fent, i que no han estat dirigides directament a aquest treball educatiu, però que s'han fet precisament per l'existència d'aquest. Això ha donat al grup i a la forma com s'expressa una manera de ser molt especial que ha transcendit a totes les seves manifestacions. Resumint aquest apartat, podríem parlar d'un treball important per a l'autosuficiència energètica i infraestructural, d'un arrelament a la nostra comarca i, més concretament, al nostre municipi, d'un esforç de convivència amb un objectiu comunitari, d'una voluntat de servei als altres, de viure al camp i viure de la terra,... i moltes altres coses. Tot plegat, una barreja de realitzacions i d'il·lusions que donen vida al grup en la recerca de la seva pròpia coherència vital.

COORDINADORA D'ENTITATS CULTURALS I JUVENILS DEL BERGUEDÀ

Jaume Fíguls

La Coordinadora d'Entitats Culturals i Juvenils de Berguedà ja té dos anys! Aprofitem el seu aniversari per publicar aquest article on ens expliquen el seu naixement i trajectòria.

Per connectar amb ells escriviu a: Coordinadora d'Entitats Culturals i Juvenils del Berguedà, Ajuntament d'AVIÀ.

La Coordinadora d'Entitats Culturals i Juvenils del Berguedà és el resultat de la unió de diverses entitats culturals i juvenils de la comarca, associades amb el desig de revitalitzar culturalment una de les comarques de Catalunya més mancada d'activitats d'aquest caire.

La idea de crear aquesta Coordinadora va sorgir en una trobada d'autoformació i intercanvi d'experiències organitzada per ENLLAÇ a Avia, els dies 29 i 30 de setembre de l'any 1983, on es va veure entre els assistents, representants d'ajuntaments i d'entitats, la necessitat de crear una associació que facilités la creació, organització i manteniment d'activitats culturals i juvenils de tot tipus a la comarca; així, el 27 d'octubre del mateix any es va constituir a Bagà una junta provisional amb la missió de preparar la Primera Trobada d'Entitats Culturals i Juvenils del Berguedà, que s'efectuà a la vila de Gironella el dia 2 de febrer del 84 i en la qual hi van ser representants 10 ajuntaments i un total de 34 entitats de la comarca. En aquesta assemblea es va escollir una junta directiva formada per un president (Josep Graus, d'Avia), un Secretari (Jaume Fíguls, d'Avia) i un Tresorer (Josep Companyó, de Berga), així com un representant de La Pobla de Lillet, Bagà, Guardiola de Berguedà, Berga, Casserres, Avia, Colònia Rosal, Gironella i Puig-Reig, com a vocals. Es va decidir que aquesta junta inicial quedava oberta a tothom, i així s'hi ha anat afegint gent fins a l'actualitat que hi ha gairebé un representant de cada poble del Berguedà. A mesura que es va anar consolidant la Coordinadora, es van fixar tres objectius principals cara a l'any 1985:

Intercanvis comarcals

Es va veure la necessitat de crear uns lligams culturals i d'amistat entre les diferents poblacions de la comarca que facilités la relació i col·laboració de totes aquelles persones interessades pel fet cultural i la proble-

màtica juvenil; per això, es van preveure tota una sèrie d'intercanvis entre diferents pobles de la comarca que permetessin aquesta coneixença.

Trobades d'interès juvenil

S'hi va preveure la realització de les següents trobades:

- I Trobada del Jovent del Berguedà
- I Jornada de Sotragament i d'Intercanvis
- Xerrades específiques sobre temes de jovent

Programació d'actes musicals

El Berguedà sofreix un gran dèficit en aquest aspecte, llevat de les festes majors o festes de barri, és molt difícil poder assistir a actes de caire popular que difonguin la música. Per aquest motiu, es va preveure la realització de recitals amb estil diferent, per tal d'atreure l'atenció dels joves.

De tot aquest programa d'activitats previstes, fins ara són dues les que s'han portat a terme, i es poden qualificar ambdues com a molt positives i exitoses pel que fa a l'índex de participació.

I JORNADA DE SOTRAGAMENT I D'INTERCANVIS

Es va celebrar els dies 27 i 28 d'abril a la població d'Avia, i va reunir a totes les persones interessades per la dinamització cultural del Berguedà amb altres persones culturalment actives de diferents indrets dels Països Catalans.

La Jornada es va dividir en tres parts: una dedicada a la reflexió, entorn de temes referents a cultura i jovent, una altra d'aprenentatge, amb l'organització de tallers en els quals es van aprendre coses útils de cara a la confecció i muntatge d'elements que faciliten l'organització d'actes festius i participatius i una tercera part dedicada totalment a la gresca, cercavila, ball,...

I MOGUDA DEL BERGUEDÀ

Es va celebrar els passats dies 28 i 29 de setembre a La Pobla de Lillet i va acollir més d'un miler de persones provinents de diferents indrets de la comarca. El programa d'actes que s'havia previst començava el dissabte amb una concentració de jovent al Xalet de Catllaràs per tal de portar a terme tot un seguit de jocs de nit, organitzar un foc de camp i un sopar de convivència entre tots els presents. Aquest va ser potser l'acte menys reeixit.

El diumenge, en canvi, va començar amb una cercavila en la qual va haver-hi una gran participació i van animar d'allò més els grups de geganters i nans presents, que van ser tots els del Berguedà (Geganters: Gòsol, Viladomiu Nou i Puig-Reig) (Nans: Vilada, Bagà, Puig-Reig i Gòsol). La cloenda de la «Moguda» matinal va ser al Parc Infantil «Xesco Boix» on va haver-hi una exhibició de gairebé tots els Esbarts Dansaires de la comarca (Esbart Sant Jordi de Cercs, Esbart Sant Llorenç de Morunys i Esbart Sant Jordi de Gironella). També va ser-hi present un grup de xanquers, format arran de la Trobada de Sotragament i d'Intercanvis celebrada a Avià, abans esmentada. El grup de xanquers és de Puig-Reig.

Una altra «bellugadissa» forta es va provocar a partir de les cinc de la tarda a la pista poliesportiva de La Pobla. La «Moguda» musical va començar amb el grup de Berga «Aretha Quartet», interpretant jazz, swing i bossa nova. Tot seguit es va fer la presentació d'un nou grup berguedà; s'anomenen «Nou Tabú» i va sonar molt bé, causant molt bona impressió entre els assistents. A continuació li va tocar el torn als que són, sens dubte, els N° 1 de l'Electro Pop Berguedà, «Mercado Negro»; han enregistrat un disc que porta per títol «Se han cargado a Mickey Mouse» i van fer la presentació d'un proper. La I Moguda del Berguedà va acabar amb ball a càrrec del grup orquestral «Greens» de Berga i el conjunt músico-vocal «Orgue de Gats» d'Avià, que van aprofitar per fer també la presentació d'un tema propi: «La iaia».

La «Moguda» es pot valorar com a molt positiva i pot ser un fort revulsiu cara a la dinamització cultural de la comarca del Berguedà.

Jaume Figuls. Membre de la Coordinadora d'entitats del Berguedà.

CONVERSA AMB JOAN FRANCESC MIRA

La lectura detinguda de Crítica de la nació pura i la quotidiana del Punt de Mira del setmanari El Temps, ens ha anat fent atractiva la personalitat de llur autor alhora que ens hem interessat per la seva opinió sobre temes que ens treuen alguna estona de son. Un viatge-llampec a Castelló un vespre inoblidable (per molts motius) i l'agradable acollida de què hem estat objecte ens permeten oferir tot seguit el resultat de la nostra conversa amb en Joan Francesc Mira.

Joan Francesc Mira, novel·lista, assagista, articulista, professor de grec i amb quaranta-cinc anys a l'esquena, té una vasta experiència intel·lectual, malgrat l'aparent contrasentit de l'expressió. No obstant això, la seva corda ideològica ha estat sempre la mateixa: «des que tinc ús de raó no tinc consciència d'haver canviat». Es considera indubtablement nacionalista i «socialista, dintre del que cap». Al llarg de l'entrevista anem descobrint el sentit d'aquesta última frase.

— *Tal com expliques al pròleg de Crítica de la nació pura, vas escriure aquest llibre a partir d'una saturació interior de lectures i reflexions, com a necessitat particular. Amb quina intenció, doncs, vas fer-lo públic?*

— Ho vaig fer amb la intenció de donar un conjunt de materials intel·lectuals que he anat madurant al llarg dels anys mercès a la meua activitat en els camps de l'antropologia i de la sociologia. Tots els estudis antropològics se centren en societats molt diferents a la nostra o bé en aspectes marginals d'aquesta; a mi m'interessa estudiar globalment la societat desenvolupada, saber què és una societat nacional, per exemple.

— *En Crítica de la nació pura defuges la pura objectivitat i hi aboques unes reflexions personals al voltant de la història que et duen a afirmar que «els historiadors no m'ho perdonaran»...*

— Els historiadors només investiguen, però en general no treuen conclusions per al món d'avui. Durant molts anys m'he quedat en el camp de la pura investigació científica i ara he volgut fer una cosa més pràctica: una interpretació aplicable.

— *De tota manera, ¿no hi ha el perill que aquest treball intel·lectual només quedi recollit per una elite?*

— Jo faig la meua feina escrivint, i si altres la fan llegint i reflexionant, ja està bé. Que cadascú faci la seva feina ben feta. A més, jo no sóc un polític, tot i que ho vaig intentar alguna vegada i era prou divertit (fer mitings i aquestes coses...).

— *En els teus articles trobem un cert contingut moralista. Ho fas expressament?*

— Si, m'agrada. Considero que el meu paper és donar informacions per a la reflexió i que cadascú en tregui les conseqüències que vulgui.

— *Aquest aspecte educatiu de la teua obra, es reflecteix en la teua activitat com a professor?*

— M'he dedicat poc a l'ensenyament (m'agrada més escriure) i els alumnes que tinc ja són prou grandets com per a plantejar-me la seva educació com a professor de grec. M'agrada molt llegir els clàssics grecs i pretenc transmetre-ho; si més no, que els alumnes no s'avorrexin ni avorrexin l'assignatura i el professor. A més, gràcies a Déu tinc molt pocs alumnes i la classe és més aviat una tertúlia on parlem de Demòstenes o de Plató.

Un cop hem «situat» el nostre entrevistat, anem parlant de diferents temes abans d'entrar de ple en la qüestió nacional al País Valencià. Així, comentem la teoria segons la qual tot individu necessita un marc de referència on desenvolupar la seva socialització, el rebuig del propi marc per part d'alguns i el no reconeixement d'aquesta necessitat per part d'altres. D'aquesta manera, parlem de la incoherència dels anomenats «ciutadans del món», ja que en el fons «amb aquest nom el que defensen també és una nació». Per altra part, els moviments alternatius també viuen molt d'esquena a la qüestió nacional, però «els passa com va passar als moviments d'esquerra, i cada cop el seu nacionalisme és més accentuat, ja que la seva lluita entra de ple en la defensa d'una terra molt concreta i propera».

— *En la creació de consciència nacional, el poder té les armes més efectives. Podem lluitar amb altres eines?*

— De fet es fa, es fa continuament. L'estat disposa de la maquinària, a nosaltres ens queda pintar parets. Ara bé, així només podem intentar contrarrestar la gran força de l'Estat. Si no podem muntar un sistema propi d'educació nacional, poc farem. Cal difondre, com a mínim, un estat d'«independència mental».

— *Al Principat encara tenim himne, bande-*

ra, nom... però al País Valencià s'ha perdut la guerra dels símbols.

— Si. La situació és molt complicada ja que el País Valencià s'ha esvaït com a tal País. No existeix. Els nous «símbols» adoptats no representen res ni poden aglutinar ningú. Hem de continuar difonent els que hem tingut fins ara, però el País Valencià està lluny de tenir una nova oportunitat.

— *Les maniobres de la dreta valenciana són un fet conscient i premeditat o més aviat han estat fruit de la indiferència o la reacció visceral?*

— No, no. Han estat plenament conscients de la situació i de la seva jugada. Actuen sempre amb uns fins determinats i fins ara han guanyat. Saben molt bé el que es porten entre mans, són profundament coherents (*riu*). Però no hi tinc res a dir: són els enemics.

— *Has escrit que «identitat i personalitat o caràcter col·lectiu són conceptes separats». Per on passa la identitat del País Valencià?*

— La gent es diuen valencians en tant que se senten així, però no es poden o no se saben reconèixer com a tals per uns trets distintius, reals i eficaços, ni tampoc com a herència de la història. És molt escandalós el cas del País Valencià!

— *Podem identificar els Països Catalans com a nació cultural, però no pas com a nació política. El cas del Principat potser és el contrari...*

— Si, el que en diem Catalunya s'acosta prou al concepte de nació política: es comparteix un projecte col·lectiu, nacional, en certa manera autònom d'un altre. Potser és la part més activa, més dinàmica... però està poc lligada als valencians.

— *Des del Principat, a molta gent, li sembla que anar creant nació política, dins l'estricta marc de Catalunya és un avantatge; però de la mateixa manera que quan nació cultural i estat no coincideixen hi ha conflicte, ¿no pot haver-n'hi quan no coincideixen nació cultural i nació política? O la situació del Principat, com a avantguarda, pot arrossegar?*

— Crec que sí; sempre pot comportar una elevació de consciència que es vagi concretant, condensant... Un exemple que pertanyi a la mateixa àrea cultural pot servir moltes vegades de revulsu. Jo no posaré cap reserva a la consolidació d'un nacionalisme català d'àmbit restringit, ja que en la situació actual aquest pot influir també en la consciència política dels valencians. El que trobo importantíssim és mantenir la coherència cultural de tot l'àmbit, que els escriptors tinguem un contacte permanent i que els llibres de qualsevol escriptor valencià tinguin la mateixa difusió a Barcelona que a València i viceversa. És la manera de crear una xarxa que influènci políticament. Per això la dreta valenciana té tanta por i es resisteix tant al manteniment de la integritat cultural, de la unitat lingüística. No els espanta la unitat política nacional, perquè fins on arriba la vista és impracticable, però també saben que la consolidació de la unitat lingüística i cultural dels Països Catalans, a la llarga sí pot conduir a la consolidació d'un projecte polític i saben que això és mortal de necessitat per a la idea que ells tenen d'Espanya.

Anem arribant cap al final de l'entrevista i sembla decebut en no parlar-li de literatura. «A mi el que més m'agrada és escriure novel·les. Si faig altres coses és perquè no tinc més punyetes que fer-ho». *Li agradaria viure en un país normal, on no hagués de preocupar-se per coses que haurien d'estar solucionades.* «En definitiva, un pintor, un músic, no té perquè fer pintura nacional, música nacional... el que faci ho ha de fer bé, i amb això ja fa un servei a la societat». *Fa uns dies, a París, comentàvem amb un company els detalls urbans que donen qualitat de vida a aquesta ciutat i ens planyíem del fet que nosaltres encara haguéssim d'estar lluitant per catalanitzar els noms dels carrers.* «Canviar els noms dels carrers! i posar-te de mala llet per aquestes coses i més... és alhores quan penses que estàs gastant unes energies que no hauries de gastar-les en això, perquè això ja hauria d'estar solucionat. Realment, fins que no resolguem aquests problemes no podrem fer les altres coses, almenys amb la consciència tranquil·la».

Jaume Sobrevals i Eulàlia Castanys.

AQUELL VELL MARINER

Aquell vell mariner
ell que si que se'n feu quan era jove
i d'un vaixell que anava a cassera d'estels

Quan li diuen encara —car no és mort
quants estels ha copsat
ell que si que respon:
— No us ne diria un mot
Pero us senyala enlaire
i us diu que un dels estels és el seu propi cor
que tots els tripulants i cassadors d'estels
tenen la fi mateixa:
I ell en dir-vos això
enllumena son rostre de claror
i veieu els estels dansar a la seva vora

Joan Salvat-Papasseit